

Ni Madigár Gulitán Tingód Ki Jesu-Cristo Na Igsulat I

Marcos

Una Basan

Tô igpamanubù si Jesu-Cristo, mallaki pa si Marcos. Igóddô sikandin tun ta Jerusalem. Tô balé din tô marikit ágkalimudan katô mga disipulu i Jesus. Purisu ikasóddór si Marcos ki Pedro asta katô duma mga disipulu i Jesus. Ukit basì katô igkagi i Pedro ki Marcos, igpamaké sikandin ki Jesu-Cristo.

Tô igsadun si Pablo asta si Bernabe tun ta mga manubù na ánnà Judio ébô mulit-ulit kandan tingód ki Jesus, igtákkás si Marcos su si Bernabe tô imaluy kataladi din. Asal tô ándà dan pa sadun tun ta ássa mga banuwa na sadunan dan, igdiyà si Marcos kandan.

Tô iglabé tô duwa ámmé, igplano si Pablo asta si Bernabe na lumónód dan tun ta mga banuwa na igsadunan dan dángngan. Tô kakalyag i Bernabe na patákkássán dan puman si Marcos, asal dì mému ki Pablo. Purisu igpasuwayé si Pablo asta si Bernabe su ándà dan pasábbadé. Igpatakkás i Bernabe si Marcos, asta igsadun dan tun ta ássa mga banuwa ébô mulit-ulit.

Tô iglabé tô mga pira ámmé, igmabákkár dán tô kapamaké i Marcos ki Jesus. Tô igóddô si Pablo tun ta lunsud ka Roma, si Marcos tô sábbad kadumaan din. Dakál tô igtinurù i Pablo ki Marcos.

Ni libro igsulat i Marcos róggun na góddô sikandin tun ta Roma. Igsulatan din tô mga manubù na ánnà Judio. Si Marcos tô tagnà igsulat tingód katô mga iglumu i Jesus. Igsulat din ni ébô makasóddór tô mga taga Roma tingód ki Jesus. Délák tô igsulat din tingód ka ágtinuruán i Jesus, asal dakál tô igsulat din tingód ka mga kasalábbuan na igimu i Jesus ébô kasóddóran dan na matulus sikandin. Igsulat din pagsik na igpasinsiya si Jesus katô mga manubù na masalà-salà.

Igtinurù si Juan na Tarabunyag

Mar 1:1-8; Mat 3:1-12; Luc 3:1-18; Juan 1:19-28

1 ¹Ni gó tō katigkanayan katô Madigár Gulitán tingód ki Jesu-Cristo na Batà ka Manama. ²Na, igsulat katô propeta sayyan na si Isaías tō kagi ka Manama, na mà din,

“Duwán sábbad manubù na papiddán ku muna áknikó ébô taganaán tō ukitan nu.”^a

³Mabákkár tō kóllaó din tun ta disyerto, ‘Taganà yu tō ukitanan katô Áglangngagán. Tullid yu tō dalan na ukitan din.’ ”^b

⁴Na, si Juan na Tarabunyag tō igsadun tun ta disyerto asta igulit-ulit sikandin na kailangan rumákkád tō mga manubù ka mga salà dan asta bunyagan dan ébô pasinsiyaan dan ka Manama. ⁵Marapung tō mga manubù tikud tun ta mga lunsud na sakup ka probinsya ka Judea asta tikud tun ta lunsud ka Jerusalem na igsadun tun ki Juan ébô maminág kandin. Igrákkád dan katô mga salà dan, asta igbunyagan din sikandan tun ta Wayig ka Jordan.

⁶Na, tō umpak i Juan igabál tikud tun ta bulbul ka mannanap na kamelyo, asta tō állán din kindal ka mannanap. Ágkannán din tō mga apang asta tánnáb na ágkangén din tun ta disyerto. ⁷Igulit-ulit sikandin, na mà din, “Duwán pa dumunggù na tuu pa mallayat tō kamanubuan din ka tandingán kanak. Purisu ánnà nángngà agad lumingkódda ébô lumusut dáp katô sandalyas din. ⁸Sakán ágbunyag dáp ákniyu ka wayig. Asal sikandin tō munyang ákniyu ka Ugis Espiritu.”

Igbunyagan asta igtintal si Jesus

Mar 1:9-13; Mat 3:13–4:11; Luc 3:21-22; 4:1-13

⁹Na, ándà kadugé, igpanó si Jesus tikud tun ta lunsud ka Nazaret na sakup ka probinsya ka Galilea, igsadun sikandin tun ta Wayig ka Jordan, asta igpabunyag ki Juan. ¹⁰Tó igiwà si Jesus tikud tun ta wayig, tigkô dáp igkita din tō langit na ipókéan asta igsunnad tō Ugis Espiritu tun kandin na iring na salapati. ¹¹Duwán kagi tikud tun ta langit, na mà din, “Síkuna tō kanak Batà na ágginaawaan ku. Ágkadawayanna gó áknikó.”

¹²Na, tigkô dáp ippid katô Ugis Espiritu si Jesus tun ta disyerto.

¹³Dalám ka kappatan (40) álló, igóddô sikandin tun ta disyerto asta igtintal i Maibuyan. Duwán magani mga mannanap ka kabánnássan dutun, asta duwán mga panaligan ka Manama na igtabang ki Jesus.

Igtigkané si Jesus igtinurù

Mar 1:14-15; Mat 4:12-17; Luc 4:14-15

¹⁴Na, pángnga igpriso si Juan na Tarabunyag, igsadun si Jesus tun ta probinsya ka Galilea, asta igulit-ulit sikandin katô Madigár Gulitán tikud

^a **1:2** Malaquias 3:1   ^b **1:3** Isaías 40:3

tun ta Manama. ¹⁵Igkagi sikandin, na mà din, “Ituman dán tō álló na taganà igtandô, asta masig dán mangulu tō Manama. Purisu rákkád kó ka mga salà yu, asta bánnal kó katô Madigár Gulitán.”

Igtawar i Jesus tō áppat taraággut ka sáddà
Mar 1:16-20; Mat 4:18-22; Luc 5:1-11

¹⁶Na, róggun igpanó si Jesus tun ta ligad ka Ranó ka Galilea, igkita din tō duwa mataladi gamama na si Simon asta tō adi din na si Andres. Igpamukut dan su taraággut dan ka sáddà. ¹⁷Igkagi si Jesus tun kandan, na mà din, “Tákkás kó kanak, su tinuruán ku sikiyu na mággut ka mga manubù.”

¹⁸Tigkô dan igtananan tō mga pukut, asta igtákkás dan ki Jesus.

¹⁹Igpanayun si Jesus igpanó tun ta ágkónaan, asta igkita din si Santiago asta tō adi din na si Juan na duwa gabatà i Sebedeo. Tun dan ta barangé,^c su ágpiyà dan ka mga pukut. ²⁰Tigkô dád, igtawar dan i Jesus. Igtananan dan tō ámmà dan tun ta barangé asta tō mga taralumu din, asta igtákkás dan ki Jesus.

Tō manubù na igahuwan ka madat espiritu
Mar 1:21-28; Luc 4:31-37

²¹Na, igsadun si Jesus asta tō mga disipulu din tun ta lunsud ka Capernaum. Tō álló ka kapaginawa ka mga Judío, igsadun si Jesus tun ta simbaan dan, asta igtinurù sikandin. ²²Isalábbuan tō langun manubù na igpaminág katô igtinurù din, su duwán katulusan katô katinurù i Jesus na ánnà iring katô katinurù ka mga taratinurù ka sugù.

²³Na, tun ta simbaan dan, tigkô dád duwán sábbad manubù na igahuwan ka madat espiritu. ²⁴Igullaó sikandin, na mà din, “Jesus taga Nazaret, ándà labut nu áknami. Supakan ké ikuna? Isóddóran ku ka sadan ka. Sikuna tō ugís Batà ka Manama.”

²⁵Asal igsapadan i Jesus tō madat espiritu, na mà din, “Yaka gótep! Luwà ka tikud tun kandin!”

²⁶Na, igpatuyù-tuyù katô madat espiritu tō manubù, igullaó sikandin, asta igluwà tikud tun kandin. ²⁷Na, isalábbuan tō langun manubù, asta igapénsaé sikandan, na mà dan, “Ándin ni? Mantu ni ágtninuruán? Su ágsuguán din tō madat mga espiritu, asta ágnunug dan kandin.”

²⁸Purisu ibantug si Jesus tun ta kaluwagan ka probinsya ka Galilea.

Inólian tō marapung manubù
Mar 1:29-34; Mat 8:14-17; Luc 4:38-41

²⁹Na, tigkô igpanó si Jesus tikud tun ta simbaan ka Judío, asta igsadun sikandin tun ta balé i Simon asta i Andres. Igtákkás pagsik si Santiago

^c 1:19 Barangé tō ássa ngadan ka bangkà.

asta si Juan. ³⁰Na, tō timpo tō, ágkalinturan tō bayi na ugang i Simon, asta tigkō igulitan dan si Jesus tingód kandin. ³¹Purisu igsadun si Jesus tun kandin, igawidan i Jesus tō bállad din, asta igapatindág din. Tigkō dád inólían sikandin asta igbuwat ka ágkannán kandan.

³²Tô igsalláp dán tō álló, igpid katô mga manubù tō langun ágkabóbókan asta igahuwan ka madat espiritu. ³³Ilimud tō langun taga Capernaum tun ta tubang katô balé. ³⁴Igdappánnan i Jesus ka bállad din tō marapung manubù na duwán ássa-ássa bógók, asta inólían dan. Marapung tō madat mga espiritu na igaipaluwà din, asal igsapadan din sikandin ébô dì dan pakakagi, su isóddóran dan ka sadan sikandin.

Igulit-ulit si Jesus tun ta Galilea
Mar 1:35-39; Luc 4:42-44

³⁵Na, pagkasimag, tō ándà pa silat tō álló, igánnó si Jesus, asta igsadun sikandin tun ta lugar na ándà manubù ébô dumasał. ³⁶Igpamasak sikandin i Simon asta katô mga kadumaan din. ³⁷Tô igkita dan kandin, igkagi sikandan, na mà dan, “Tô langun igaipamasak áknikó.”

³⁸Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Madun ki tun ta ássa mga lunsud ébô mulit-ulitta pagsik dutun, su tō gó tō gunayan ku na igsadunna kannun ta banuwa.”

³⁹Na, igsadun si Jesus tun ta langun lunsud tun ta kaluwagan ka probinsya ka Galilea, asta igulit-ulit sikandin tun ta mga simbaan ka Judio. Igpaluwà din tō madat mga espiritu tikud tun ta mga manubù na igahuwan.

Inólían tō tétekán
Mar 1:40-45; Mat 8:1-4; Luc 5:12-16

⁴⁰Na, duwán sábbad tétekán^d na igaipadani tun ki Jesus. Iglingkóód sikandin, igpédu-édu asta igkagi, na mà din, “Atin ka kakalyag nu, isóddóran ku na makólì ka kani bógók ku.”

⁴¹Inéduwan si Jesus kandin, asta igdappánnan din ka bállad sikandin, asta igkagi si Jesus, na mà din, “Malyagga. Kólian kad.”

⁴²Tigkō dád inólían sikandin. ⁴³⁻⁴⁴Maggát igsapad si Jesus kandin, na mà din, “Dì mému ka ultan nu tō agad sadan manubui. Asal sadun ka tun ta pangulu ka templo, asta pakita nu yan lawa nu. Bággé nu tō manuk na góbbón tun ta saruhan ka Manama, su tō gó tō igsugù i Moises^e ébô makasóddór tō langun manubù na inólían kad.”^f

Igpapanó i Jesus sikandin. ⁴⁵Asal tō kapanó din, marapung tō mga manubù na igulitan din tingód katô iglumu i Jesus kandin. Purisu dì pakókit si

---

^d 1:40 Tétekán, ó sanlahon. ^e 1:43-44a Manama tō ighbágge katô mga sugù ki Moises, asta si Moises tō ighbágge katô mga sugù tun ta mga rubbad i Israel. Purisu ágtawarán katô mga rubbad i Israel na mga sugù i Moises. ^f 1:43-44b Ahaán tō Levítico 14:1-9.

Jesus tun ta mga lunsud na pakita katô mga manubù agó marapung tô mga malimud. Asal igóddô si Jesus tun ta madiyù ka lunsud, asta marapung tô mga manubù na igsadun tun kandin tikud tun ta langun lunsud.

Inólian tô manubù na dì ágriyu é lawa

Mar 2:1-12; Mat 9:1-8; Luc 5:17-26

2 ¹Na, itagad-tagad dán, igulì si Jesus tun ta Capernaum, asta duwán mga manubù na igdinág na igóddô sikandin tun ta balé din. ²Purisu marapung tô mga manubù na ilimud tun ta luwà katô balé, asta iga paliggátté dan madani tun ta sállat tun ta luwà. Róggun igulit-ulit si Jesus katô kagi ka Manama kandan, ³igdunggù tô áppat manubù na igié ka kadumaan dan na dì ágriyu é lawa. ⁴Ándà dan ikapadani tun ki Jesus su tuu marapung tô mga manubù na ilimud. Purisu iga pénék dan tun ta pattad atáp katô balé. Igbóbbówan dan tô atáp tun ta táppad i Jesus. Igtuntun dan tô ágdággaan katô manubù na dì ágriyu é lawa. ⁵Tô igkita si Jesus katô kasarig dan kandin, igkagi sikandin tun ta manubù na dì ágriyu é lawa, na mà din, “Igpasinsiyaan dán tô mga salà nu.”

⁶Na, duwán mga taratinurù ka sugù na igunsad dutun, asta igpanámdám dan, na mà dan, ⁷“Ánnà nángngà tô igkagi kani manubù ni! Igpagunawa sikandin katô Manama, su Manama dád tô makapasinsiya ka mga salà nu.”

⁸Na, tigkô isóddóran i Jesus tô panámdám dan, asta igkagi sikandin, na mà din, “Yakó ágpanámdám iring kanan. ⁹Atin ka matággas tô pagtuman ka kagi tun ta manubù na dì ágriyu é lawa, na, ‘Igpasinsiyaan dán tô mga salà nu,’ matággas pagsik tô pagtuman ka kagi, na, ‘Tindág ka, pid nu yan ágdággaan nu, asta panó ka.’¹⁰Asal su sakán tô Igpamanubù, pakitanán ku ákniyu na duwán iga papid kanak ébô makapasinsiya a katô masalà-salà^h mga manubù dini ta banuwa.”

Purisu igkagi si Jesus tun ta manubù na dì ágriyu é lawa, na mà din, ¹¹“Tindág ka.Pid nu yan ágdággaan nu, asta ulì kad.”

¹²Purisu igtindág sikandin, tigkô din dád iga pid tô igdággaan din, asta igulì róggun na ágsállág tô langun manubù. Purisu isalábbuan dan, asta igdurung dan tô Manama, na mà dan, “Ándà palang igkita ta iring kani!”

Igtawar i Jesus si Levi

Mar 2:13-17; Mat 9:9-13; Luc 5:27-32

¹³Na, igsadun puman si Jesus tun ta ligad ka Ranó ka Galilea. Ilimud tô langun manubù tun kandin, asta igtinurù sikandin kandan. ¹⁴Tô

^g 2:9 Tô manubù dì makému makóli ka mga ágkabóbókan asta dì makapasinsiya ka salà ka mga manubù, asal tô Manama dád tô makóli asta makapasinsiya. Ikóli si Jesus kani manubù ébô kasóddóran dan na sikandin tô makapasinsiya ka salà ka mga manubù.

^h 2:10 Ágtawarán dan na “masalà-salà mga manubù” su ándà dan tuman katô mga sugù ka Manama na ágtumanán katô mga Judio.

igpanó si Jesus, igkita din tō sábbad taralimud ka buwis na ánggadanan ki Levi na batà i Alfeo na igunsad tun ta opisina din. Igkagi si Jesus tun kandin, na mà din, “Tákkás ka kanak.”

Purisu igtindág si Levi, asta igtákkás ki Jesus.ⁱ

¹⁵ Na, róggun igkan si Jesus asta tō mga disipulu din tun ta balé i Levi, igkan pagsik tō marapung mga taralimud ka buwis asta duma mga manubù na masalà-salà, su marapung dan na igtákkás ki Jesus. ¹⁶ Duwán mga taratinurù ka sugù na sakup ka mga Pariseo. Tō igkita dan na igkan si Jesus na igduma katô mga taralimud ka buwis asta duma mga manubù na masalà-salà, igkagi sikandin tun ta mga disipulu din, na mà dan, “Manan ka igkan sikandin duma katô mga taralimud ka buwis asta katô duma mga manubù na masalà-salà?”

¹⁷Tō igdinág si Jesus katô igkagi dan, igkagi sikandin, na mà din, “Tō manubù na ándà bógók, dì sikandin kailangan bawian ka doktor. Asal tō manubù na ágkabóbókan, tō dáp gó tō kailangan bawian ka doktor. Igsadunna dini ánnà ébô pamasakán ku tō mga manubù na ágbánnal katô mga sugù ka Manama, asal pamasakán ku tō mga masalà-salà.”

Tinurù tingód katô kapuwasa

Mar 2:18-20; Mat 9:14-15; Luc 5:33-35

¹⁸ Na, inalayun ágpuwasa tō mga disipulu i Juan, asta ágpuwasa tō mga Pariseo. Duwán mga manubù na igpadani tun ki Jesus, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Ágpuwasa tō mga disipulu i Juan, asta ágpuwasa tō mga disipulu katô Pariseo. Manan ka dì ágpuwasa tō áknikó mga disipulu?”

¹⁹ Igkagi si Jesus, na mà din, “Atin ka duwán kalimudan ka kasal, tō mga kadumaan katô mama na ágkasalán, dì dan ágkaranu róggun ka dutun pa tō mama na ágkasalán. ²⁰ Asal duwán álló na dumunggù na kangén tikud tun kandan tō mama na ágkasalán, asta tō gó é álló na muwasa dan.”^j

Tingód katô mantu ágtinuruán i Jesus

Mar 2:21-22; Mat 9:16-17; Luc 5:36-39

²¹ Igkagi si Jesus, na mà din, “Dì mému ka mantu óggét na ándà pa labayi tō pagtapóng katô tapé umpak. Atin ka tō gó é lumun, kumáskás tō pagtapóng, asta dumakál pa tō bissé katô umpak. ²² Atin ka dalámmán tō bino na mantu igimu tun ta ágtaguanan na igimu tikud tun ta kindal ka kambing, dì mému dalámmán tō tapé dán iglanit. Su atin ka tō gó é lumun, murà tō bino, máttu tō ágtaguanan, kólaan tō bino, asta kadattan

ⁱ **2:14** Igtákkás ki Jesus, ó inému sikandin na disipulu i Jesus. ^j **2:20** Muwasa dan su maranu dan.

tô átaguanan. Asal kailangan dalámmán tô bino na mantu igimu tun ta átaguanan na mantu iglanit.”^k

Álló ka kapaginawa

Mar 2:23-28; Mat 12:1-8; Luc 6:1-5

23 Na, dalám katô álló ka kapaginawa ka mga Judio, igukit si Jesus asta tô mga disipulu din tun ta ligad ka kinamát na igparámmasan ka trigo. Igbagti katô mga disipulu din tô mga kanguy ka trigo. **24** Purisu igkagi tô mga Pariseo tun ki Jesus, na mà dan, “Ku! Iglapas tô mga disipulu nu katô sugù, su dì mému kumáttu dalám ka álló ka kapaginawa.”^l

25 Igkagi si Jesus, na mà din, “Ilingawan yu basì ka ándin tô igsulat tun ta kagi ka Manama tingód katô iglumu i David sayyan. Igballus sikandin asta tô mga kadumaan din, su ándà palang ágkannán dan. Tô timpo tô, si Abiatar tô tuu mallayat ka pangulu ka templo. **26** Igahu si David tun ta balé ka Manama, asta igkan din tô pan na ighbágge tun ta Manama. Duwán pagsik pan na ighbágge din tun ta mga kadumaan din. Agad tô mga pangulu ka templo dád tô mému kuman katô pan, asal ándà ikasalà si David.”^m

27 Igkagi si Jesus, na mà din, “Igimu ka Manama tô mga manubù ánnà para katô álló ka kapaginawa, asal igimu din tô álló ka kapaginawa para katô kadigárran ka mga manubù. **28** Purisu sakán na Igpananubù tô mému kumagi ka ándin tô nángngà lumun ka mga manubù dalám ka álló ka kapaginawa.”

Inólian tô manubù na igkángkáng é bállad

Mar 3:1-6; Mat 12:9-14; Luc 6:6-11

3 **1** Na, igsadun si Jesus tun ta simbaan ka Judio. Duwán sábbad manubù dutun na igkángkáng é bállad. **2** Duwán mga Pariseo dutun na ágpamasak ka dimanda dan tingód ki Jesus. Purisu marag dan igsállág ka dumappán si Jesus kandin ébô kólian dalám ka álló ka kapaginawa. **3** Igkagi si Jesus tun ta manubù na igkángkáng é bállad, na mà din, “Tindág ka dini madani kanak.”

4 Na, igkagi si Jesus tun ta mga Pariseo, na mà din, “Tingód ka mga sugù ka Manama, ándin tô mému lumun ta dalám ka álló ka kapaginawa? Lumun ta tô madigár, ó lumun ta tô madat? Tabangan ta tô manubù, ó matayan ta tô manubù?”

^k **2:21-22** Tô tapé óggét asta tô tapé átaguanan ka bino igpanunggiringan tingód ka taganà ágtinuruán katô mga taratinurù ka sugù i Moises. Tô mantu óggét asta tô mantu bino igpanunggiringan tingód ka mantu ágtinuruán i Jesus. ^l **2:24** Ahaán tô Exodo 20:10, asta ahaán tô kagi “álló ka kapaginawa” tun ta Lista Katô Mga Kagi

^m **2:25-26** Ahaán tô 1 Samuel 21:1-6

Asal ándà palang igtaba dan. ⁵Na, igsállág i Jesus tō langun manubù. Isókó sikandin asta iranu tingód ka katággasan katô ulu dan. Igkagi sikandin tun ta manubù na igkángkáng é bállad, na mà din, “Káttáng nu yan bállad nu.”

Igkáttáng din, asta inólían. ⁶Asal igluwà tō mga Pariseo tikud tun ta simbaan, asta tigkô dád igaþóngkóé dan asta tō mga manubù na igpasakup ki Herodes ka ándin tō lumun dan ébô matayan dan si Jesus.

Marapung tō mga manubù tun ta ligad ka ranó

Mar 3:7-12; Mat 12:15-21; Luc 6:17-19

⁷Na, igpanó si Jesus asta tō mga disipulu din, asta igsadun dan tun ta ligad ka ranó. Marapung tō mga manubù na igtákkás kandan tikud tun ta probinsya ka Galilea asta probinsya ka Judea, ⁸asta mga taga Jerusalem, asta tikud tun ta probinsya ka Edumea, asta tikud tun ta dipag ka Wayig ka Jordan, asta marapung tikud tun ta madani katô lunsud ka Tiro asta Sidon. Tō igdinág dan tingód katô mga kasalábbuan na iglumu i Jesus, igsadun dan tun kandin. ⁹Igkagiyan i Jesus tō mga disipulu din na taganaán dan tō barangé na sakayan din ébô dì sikandin ágkaliggát katô mga manubù na ilimud. ¹⁰Marapung tō mga manubù na igdappánnan din ka bállad ébô kólian. Purisu marapung tō mga ágkabógo kan na igaþadani tun kandin ébô makawid kandin asta kólian dan. ¹¹Igsadun tun kandin tō mga manubù na igahuwan ka madat espiritu. Tō igkita dan kandin, iglangkáb dan tun ta saruhan din asta igullaó sikandin, na mà dan, “Sikuna tō bánnal Batà ka Manama.”

¹²Asal maggát igsapad si Jesus na kailangan ándà palang manubù na ultan dan tingód kandin.

Tō sapulù duwa apostoles

Mar 3:13-19; Mat 10:1-4; Luc 6:12-16

¹³Na, igtikáddág si Jesus tun ta pabungan, asta igtawar din tō mga manubù na igsalin din, asta igsadun dan tun kandin. ¹⁴Duwán sapulù duwa (12) disipulu na igsalin din ébô inalayun mákkás kandin. Tō gó tō mga igaþapid din ébô mulit-ulit katô Madigár Gultán, ¹⁵asta igbággé din kandan tō katulusan ébô makapaluwà dan katô madat mga espiritu na igahu tun ta manubù. ¹⁶Ni gó tō mga ngadan katô igsalin din, si Simon na ángngadanan i Jesus ki Pedro, ¹⁷tō duwa gabatà i Sebedeo na si Santiago asta si Juan na ángngadanan i Jesus ki Boanerges. (Tō kóbadan, “dì mataló.”) ¹⁸Igsalin din pagsik si Andres, si Felipe, si Bartolome, si Mateo, si Tomas, si Santiago na batà i Alfeo, si Tadeo, si Simon na magani, ¹⁹asta si Judas Iscariote na igpammát ki Jesus.

Si Jesus asta si Maibuyan

Mar 3:20-30; Mat 12:22-32; Luc 11:14-23; 12:10

²⁰Na, igulì si Jesus, asta marapung tō mga manubù na ilimud puman tun kandin. Purisu si Jesus asta tō mga disipulu din ándà dán oras dan

para kuman. ²¹Tô igdinág tô mga pamilya i Jesus, igsadun dan tun kandin ébô kangén sikandin, su ágkagi tô mga manubù na ágkangulág sikandin.

²²Duwán mga taratinurù ka sugù na igdunggù tikud tun ta Jerusalem, asta igkagi dan tingód ki Jesus, na mà dan, “Igahuwan sikandin katô pangulu ka madat mga espiritu na si Belsebul.” Ukit katô katulusan i Maibuyan makapaluwà sikandin ka madat mga espiritu tikud tun ta manubù.”

²³Asal igtawar si Jesus kandan, asta igtinurù sikandin kandan ukit kani panunggiringan, na mà din, “Dì gó ágpewà si Maibuyan katô mga sakup din tikud tun ta manubù. ²⁴Atin ka ágpamatayé tô mga sakup ka sábbad pangulu, dì madugé mandà tò pagpangulu din. ²⁵Atin ka ágpamatayé tô sábbad pamilya, dì madugé padiyaé dan. ²⁶Atin ka sumulung si Maibuyan katô kandin mga sakup, dì manayun tò pagpangulu din su mandà gó ni.

²⁷“Atin ka mabákkár tò manubù, dì kahuwan tò balé din asta dì kangén tò kaduwánnan din. Asal atin ka dumunggù tò ássa manubù na tuu pa mabákkár ka tandingán kandin, tò gó é makabagkás katô tigatun ka balé asta makakangé katô langun tun ta balé din.

²⁸“Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Tô manubù na masalà-salà, atin ka rumákkád sikandin, mému kapasinsiyaan ka Manama, agad kumagi sikandin ka madat tingód katô Manama. ²⁹Asal tò manubù na ágkagi ka madat tingód katô Ugis Espiritu, tò gó tò salà na dì gó kapasinsiyaan.”

³⁰Tô gó é igkagi i Jesus tun ta mga taratinurù ka sugù, su igkagi sikandan na igahuwan sikandin ka madat espiritu.

Tô innà asta mga kataladi i Jesus

Mar 3:31-35; Mat 12:46-50; Luc 8:19-21

³¹Na, igdunggù tò innà i Jesus asta tò mga kataladi din. Igtindág sikandan tun ta luwà ka balé, asta duwán igaipatawar dan kandin.

³²Marapung tò mga manubù na igunsad madani tun ki Jesus, asta duwán igkagi kandin, na mà dan, “Tun ta luwà tò innà nu asta tò mga kataladi nu. Kakalyag dan kun na tumóngkô áknikó.”

³³Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Kagin ku ákniyu ka sadan tò innà ku asta tò mga kataladi ku.”

³⁴Na, igsállág si Jesus tun ta langun manubù na igunsad na iglibut kandin, asta igkagi sikandin, na mà din, “Ni gó tò innà ku asta tò mga kataladi ku! ³⁵Tô mga manubù na ágbánnal ka kagi katô Manama, sikandan tò mému na innà ku asta mga kataladi ku na gamama asta gabayi.”

ⁿ 3:22 Si Belsebul tò ássa ngadan i Maibuyan.

Tô manubù na igsabud ka bánnì
Mar 4:1-9; Mat 13:1-9; Luc 8:4-8

4 ¹Na, duwán álló na igitinurù puman si Jesus tun ta ligad ka ranó. Su iglibutan sikandin katô marapung manubù, igsaké sikandin tun ta barangé na igaundowan tun ta ranó ébô tuminurù. Igtindág tô langun manubù tun ta ligad ka ranó ébô maminág kandin. ²Marapung tô kabánnalan na igitinurù din kandan ukit ka panunggiringan. Tô igitinurù si Jesus, igkagi sikandin, na mà din, ³“Paminág kó kanak! Duwán sábbad manubù na igsadun tun ta kinamát din ébô sumabud ka bánnì. ⁴Tô igsabud din tô bánnì, duwán isabud tun ta dalan, asta igtuktuk katô mga manuk ta kayun. ⁵Duwán ássa bánnì na isabud tun ta batun na délák dád tô tanà. Sékót igtubù, su ánnà madalám tô tanà. ⁶Tô igménit dán tô álló, ilanás asta inaté, su ándà tuu ikaramut. ⁷Duwán ássa bánnì na isabud tun ta tángngaan katô dugin sigbát. Asal itambunan katô dugin sigbát tô pamula, asta inaté. Purisu ándà ikabuuy. ⁸Asal duwán bánnì na isabud tun ta malambù tanà. Tô gó tô madigár é tubù. Igdakál asta igbuuy ka tallú pulù (30), ó kannámmán (60), ó ginatus-gatus.”

⁹Igkagi si Jesus, na mà din, “Purisu kailangan maminág kó ébô makagpát kó.”

Ágdantulán katô mga panunggiringan
Mar 4:10-12; Mat 13:10-17; Luc 8:9-10

¹⁰Na, tô igpanó dán tô karapungan ka mga manubù, duwán mga kadumaan katô sapulù duwa (12) disipulu i Jesus na iginsà kandin tingód katô mga panunggiringan na igitinurù din. ¹¹Igkagi si Jesus, na mà din, “Sikiyu tô igpakitaan ka Manama katô kabánnalan na ándà din pasóddóri dángngan tingód katô pagpangulu din. Asal ukit dád tun ta mga panunggiringan tô katinurù ku katô duma mga manubù ¹²ébô agad sumállág dan, dì dan makakita katô kóbadan. Agad maminág dan, dì dan makagpát katô kabánnalan agó rumákkád dan asta pasinsiyan dan.”^o

Kóbadan katô panunggiringan tingód katô bánnì na igsabud
Mar 4:13-20; Mat 13:18-23; Luc 8:11-15

¹³Na, igkagi si Jesus, na mà din, “Atin ka ándà kó ikagpát kani panunggiringan, dì kó makagpát katô langun panunggiringan na ágtinuruán ku. ¹⁴Tô manubù na igsabud ka bánnì, iring sikandin katô manubù na ágtinurù ka kagi ka Manama. ¹⁵Tô bánnì na isabud tun ta dalan, iring katô mga manubù na ágpaminág ka kagi ka Manama, asal tigkô dád ágsadunan i Maibuyan ébô agón din tô kagi ka Manama na

^o 4:12 Ahaán tô Isaias 6:9-10

igdinág dan. ¹⁶Tô bánnì na isabud tun ta batun, iring katô mga manubù na ágpaminág ka kagi ka Manama, asta sékót dan ágtanggap na duwán dayó dan. ¹⁷Asal ka kahirapan asta kérrayatan dan tingód ka kabánnal dan katô kagi ka Manama, sékót ágkandà tō kabánnal dan, su iring dan katô pamulanán na ándà tuu ramut. ¹⁸Na, tō bánnì na isabud tun ta tángngaan ka dugin sigbát, iring katô mga manubù na ágpaminág katô kagi ka Manama na igitinurù. ¹⁹Asal talun dan katô sasó tingód ka kantayan dan, katô kakalyag dan na kaduwánnan, asta ássa mga kakalyag dan. Purisu ándà ágpulusán dan katô kagi ka Manama na igdinág dan. ²⁰Asal tō bánnì na isabud tun ta malambù tanà, iring katô mga manubù na ágpaminág katô kagi ka Manama, asta ágbánnal dan. Duwán gó ágpulusán dan iring katô madigár é tubù na igbuuy ka tállu pulù (30), ó kannámmán (60), ó ginatus-gatus.”

Sulù na ágsapatán

Mar 4:21-25; Mat 5:15; 13:12; Luc 8:16-18

²¹Na, igkagi si Jesus, na mà din, “Atin ka ágrákkáttan é sulù, dì ágtambunan, asta dì taguán tun ta siráb ka katri. Asal madigár ka ágsapatán. ²²Na, ándà palang gállássán áknganni na dì pakitanán tun ta tapuri álló. Ándà pagsik ágbulunán áknganni na dì pasóddórán tun ta tapuri álló. ²³Kailangan maminág kó ébô makagpát kó.”

²⁴Igkagi si Jesus, na mà din, “Kailangan bánnalán yu tō igdinág yu. Atin ka mággár-ággár kó tumuman katô igdinág yu, dakál tō kagpáttan yu, asta dugangan ka Manama tō inagpáttan yu. ²⁵Tô manubù na ágbánnal katô kabánnalan, tō gó é dugangan katô kabánnalan ébô tuu pa dakál. Asal tō manubù na dì ágbánnal katô kabánnalan, tō gó é kangayan katô kabánnalan.”

Panunggiringan tingód ka bánnì na ágtubù

²⁶Na, igkagi si Jesus, na mà din, “Iring kani tō pagpangulu ka Manama. Atin ka sumabud tō manubù ka bánnì tun ta kinamát din, ²⁷ándà tana din tingód ka karáttáb katô bánnì agad álló asta dukilám, su manayun tumubù asta dumakál tō igsabud din agad ándà din kagpátti tō tingód ka karáttáb katô bánnì. ²⁸Inalayun tumubù tō sabudán tun ta tanà, su muna dumakál, asta dumau, asta muuy. ²⁹Atin ka malutù dán tō buuy, káttun ka manubù, su igdunggù dán tō álló ka kakáttu.”

Panunggiringan tingód katô tuu délák lisu ka mustasa

Mar 4:30-34; Mat 13:31-32,34; Luc 13:18-19

³⁰Na, igkagi si Jesus, na mà din, “Mulittad ákniyu tingód ka pagpangulu ka Manama ukit kani panunggiringan. ³¹Tuu délák tō lisu ka mustasa na ágpamulan ka manubù tun ta kinamát din. Agad tuu pa délák

tô lisu ka mustasa ka tandingán katô langun ka duma mga lisu, ³² asal ka mapamula dán, ágtubù asta ágkému na tuu pa dakál ka tandingán ka langun ka duma mga pamula. Magdakál tô mga panga, asta ágsalagan katô mga manuk ta kayun.”

³³Igtinurù si Jesus kandan ukit tun ta marapung mga panunggiringan iring kani sippang dád katô ágkagpáttan dan. ³⁴Igpókit din tun ta panunggiringan tô langun katinurù din kandan. Asal ka ándà ássa manubù, igulit sikandin tun ta mga disipulu din ka ándin tô kóbadan katô langun panunggiringan.

Igpasódô i Jesus tô mabákkár karamag asta balud

Mar 4:35-41; Mat 8:23-27; Luc 8:22-25

³⁵Na, tô dukilám dán, igkagi si Jesus tun ta mga disipulu din, na mà din, “Tumalipag ki tun dipag ka ranó.”

³⁶Purisu igtananan katô mga disipulu tô langun manubù na ilimud, asta igsaké dan katô barangé na taganà igsakayan i Jesus. Duwán duma mga barangé na igdángngan kandan. ³⁷Ándà kadugé, igdunggù tô mabákkár karamag. Tô barangé idalámmán ka wayig. ³⁸Asal tun ta ulin^p ka barangé si Jesus asta igtudug tun ta gulunan. Igánnó dan sikandin, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Sir, tabangi ké, su malánnád kid.”

³⁹Igánnó si Jesus, asta igpasódô din tô karamag. Igkagi sikandin tun ta mga balud, na mà din, “Sódô! Tónnók kó!”

Purisu igsódô tô karamag, asta igtónnók tô mga balud katô ranó.

⁴⁰Igkagi si Jesus, na mà din, “Yakó ágkamáddangan. Délák tô kasarig yu kanak!”

⁴¹Tuu dan isalábbuan, asta igpatóngkóé sikandan, na mà dan, “Matulus gó kannê sikandin, su agad tô karamag asta tô mga balud ágbánnal kandin.”

Igpaluwà i Jesus tô madat espiritu

Mar 5:1-20; Mat 8:28-34; Luc 8:26-39

5 ¹Na, igdunggù dan tun dipag ka ranó madani tun ta Geresa. ²Tô igpónóg si Jesus, duwán manubù na igahuwan ka madat espiritu na igsumar kandin na tikud tun ta mga takub na áglábbángnganan, ³su tô gó é góddóan din. Ándà manubù na makabagkás kandin, agad duwán kadina, ⁴su marag sikandin ágbagkássán ka kadina, asta gikáttan, asal marag din ágbugtusán tô kadina, asta ágdadattan din tô pagikát kandin. Ándà palang manubù na makawid kandin. ⁵Agad álló asta dukilám, góddô sikandin tun ta mga takub na áglábbángnganan asta tun ta pabunganán. Marag sikandin gullaó asta gamù-amuán din tô lawa din ka batu.

^p 4:38 Ulin, ó sunu na madani tun ta timon.

⁶Tô igkita sikandin ki Jesus tun ta madiyù, igpalaguy sikandin na igsumar ki Jesus, asta iglingkóód.

⁷Igullaó tō manubù, na mà din, “Jesus, Batà ka Manama na Tuu Mallayat, yaka ágsamuk kanak! Ágpédu-éduwa áknikó tun ta saruhan ka Manama, yaka ágsamuk kanak.”

⁸Tô gó é igkagi katô madat espiritu, su taganà igkagi si Jesus kandin, na mà din, “Sikuna madat espiritu, luwà ka tikud tun kandin!”

⁹Iginsà si Jesus, na mà din, “Sadan é ngadan nu?”

Igtaba sikandin, na mà din, “Mararan, su marapung ké.”

¹⁰Tuu igaipédu-édu tō madat espiritu ki Jesus na dì dan pád suguán tun ta madiyù banuwa.

¹¹Tuu marapung tō mga babuy na ágsukat tun ta karaban pabunganán na dì madiyù. ¹²Purisu igaipédu-édu tō madat mga espiritu ki Jesus, na mà dan, “Sugù ké tun ta mga babuy. Pahu ké tun kandan.”

¹³Na, ignunug si Jesus. Purisu igluwà tō madat mga espiritu tikud tun ta manubù, asta igahu tun ta mga babuy. Igpalaguy tō langun babuy tun ta karaban, asta igtuppas dan tun ta ranó. Ilánnád tō langun dan na mga duwa mararan (2,000).

¹⁴Igpalaguy tō mga taradóppón katô mga babuy, asta igulit dan tō langun tun ta lunsud asta tun ta madani mga banuwa. Purisu igsadun tō mga manubù ébô kitanán dan tō ilumu. ¹⁵Igsadun dan tun ki Jesus, asta igkita dan tō manubù na igaipaluwaan ka madat mga espiritu. Igunsad sikandin na igumpak dán, asta madigár dán tō panámdám din. Purisu imáddangan dan. ¹⁶Igulit tō mga manubù na ikakita tingód katô ilumu tun ta manubù asta tun ta mga babuy. ¹⁷Purisu igaipédu-édu dan na miwà si Jesus tikud tun ta banuwa dan.

¹⁸Róggun igsaké si Jesus tun ta barangé, tō manubù na igaipaluwaan ka madat mga espiritu igaipédu-édu na mákkás pád sikandin ki Jesus. ¹⁹Asal ándà nunug si Jesus, su igkagi sikandin, na mà din, “Ulì kad tun ta mga kadumaan nu, asta ulit nu kandan tō tingód katô madigár na iglumu katô Áglangngagán áknikó, asta tingód ka kédu din áknikó.”

²⁰Purisu igpanó sikandin, asta igulitan din tō langun manubù tun ta sapulù (10) mga lunsud na sakup ka Dekapolis tingód katô madigár na iglumu i Jesus kandin. Purisu isalábbuan tō langun manubù.

Inólian tō duwa gabayi

Mar 5:21-43; Mat 9:18-26; Luc 8:40-56

²¹Na, tō igdunggù si Jesus tun dipag ka ranó, tuu marapung tō mga manubù na iglibut kandin tun ta ligad ka ranó. ²²Igdunggù tō sábbad pangulu ka simbaan ka Judio na ágngadanan ki Jairo. Tō igpadani sikandin tun ki Jesus, iglingkóód sikandin, ²³asta igaipédu-édu, na mà din, “Masig dán maté tō délák batà ku bayi. Sékót ka, asta dappánni nu ka bállad sikandin ébô manté.”

²⁴Purisu igtákkás si Jesus kandin. Tuu marapung tō mga manubù na igtákkás ki Jesus, asta igpaliggátté dan na igarurung kandin.

²⁵Na, duwán sábbad bayi na gagasan ka dipanug dalám ka sapulù duwa (12) dán ámmé. ²⁶Agad igbawian sikandin ka marapung mga doktor, asta inémmát tō langun salapì din, asal ándà sikandin kólii. Igtuu baling tō bógók din. ²⁷⁻²⁸Igdinág sikandin tingód ki Jesus. Purisu igládlád sikandin tun ta mga manubù ébô makapadani tun ta bókkög i Jesus, su taganà igpanámdám sikandin, “Atin ka awidan ku dák tō umpak din, kólianna.” Purisu igawidan din tō umpak i Jesus. ²⁹Tigkô dák igsódó tō dipanug din, asta igriyu sikandin na inólian dán tō bógók din.

³⁰Tō igriyu si Jesus na duwán katulusan na igluwà tikud tun kandin, igsérê sikandin tun ta mga manubù na igtákkás kandin, asta iginsà sikandin, na mà din, “Sadan é igawid kani umpak ku?”

³¹Igkagi tō mga disipulu din, na mà dan, “Marapung tō mga manubù na igleggát áknikó. Manan ka ginsà ka ka sadan é igawid áknikó?”

³²Asal igsérê-sérê pô gó si Jesus ébô kitanán din ka sadan tō igawid kandin. ³³Na, tō ikasóddór tō bayi na inólian dán sikandin, agad igkárkár sikandin tingód ka máddang din, igpadani sikandin tun ki Jesus, asta iglingkóod tun ta saruhan din. Igulit din tō langun na iglumu din. ³⁴Na, igkagi si Jesus katô bayi, na mà din, “Inólian kad ukit ka kasarig nu kanak. Ulì kad na duwán kasunayan. Ándà dán bógók nu.”

³⁵Róggun igkagi pa si Jesus tun ta bayi, duwán mga manubù na igdunggù tikud tun ta balé i Jairo, asta igkagi sikandan ki Jairo, na mà dan, “Yaka ágpapanayun katô Taratinurù tun ta balé nu, su inaté dán tō batà nu.”

³⁶Asal ándà pamináaggi i Jesus tō igkagi dan. Igkagi baling sikandin ki Jairo, na mà din, “Yaka ágkaranu! Bánnał ka dák kanak.”

³⁷Ándà ássa manubù na igpatákkás i Jesus tun ta balé, asal si Pedro dák, si Santiago, asta tō adi i Santiago na si Juan. ³⁸Tō igdunggù dan tun ta balé i Jairo, igkita i Jesus tō mga manubù na ágkasamuk, ágsággó, asta gullaó tingód katô ranu dan. ³⁹Tō igahu si Jesus tun ta balé, igkagi sikandin, na mà din, “Yakó gótep. Yakó ágsággó. Ándà kamaté tō batà. Igtudug dák sikandin.”

⁴⁰Na, iginisiyan dan si Jesus. Asal igpéwà din tō langun dan, asta igahu sikandin tun ta kuwarto. Igpatákkás din dák tō mga disipulu din asta tō ámmà asta tō innà katô batà. ⁴¹Igawidan din tō bállad katô batà, asta igkagi sikandin, na mà din, “*Talita kumi.*” (Tô kóbadan, “Sumuddù, ánnó ka.”)

⁴²Tigkô dák igánnó tō batà, asta igpanó-panó, su sapulù duwa (12) tō idad din. Tuu isalábbuan tō ámmà asta tō innà katô batà. ⁴³Asal maggát igsapad si Jesus kandan na ándà palang manubù na mému ultan dan tingód katô ilumu. Igkagi si Jesus na pakannán dan tō batà.

Ándà tanggapi si Jesus tun ta Nazaret
Mar 6:1-6; Mat 13:53-58; Luc 4:16-30

6 ¹Na, igpanó si Jesus, asta igulì tun ta kandin banuwa. Igtákkás tō mga disipulu din. ²Tô álló ka kapaginawa, igtinurù si Jesus tun ta simbaan ka Judio. Isalábbuan tō marapung manubù tingód katô igdinág dan. Purisu iginsà sikandan, na mà dan, “Ánda igkangé ni manubù ni kani ágtinuruán din? Ánda é igkangayan din kani kapandayan? Manan ka pakalumu sikandin kani mga kasalábbuan? ³Su taraimu dát ka balé sikandin, asta tō innà din si Maria. Tô mga kataladi din na si Santiago, si Jose, si Judas, asta si Simon. Tô mga tábbé din pagsik góddô dini áknita.”

Purisu ándà dan tanggap kandin.

⁴Na, igkagi si Jesus tun kandan, na mà din, “Agad ágtanggapán tō propeta ka Manama tun ta ássa banuwa, asal dì ágtanggapán katô mga manubù tun ta kandin banuwa, tun ta mga gakád din asta pamilya din.”

⁵⁻⁶Isalábbuan si Jesus su ándà dan bánnal kandin. Purisu tagsábbadé dát tō mga kasalábbuan na iglumu din dutun. Tagsábbadé dát tō mga manubù na igdappánnan din ka bállad asta inólían.

Igpapanó i Jesus tō sapulù duwa apostoles
Mar 6:6-13; Mat 10:5-15; Luc 9:1-6

Na, igsadun si Jesus tun ta mga lunsud, asta igtinurù sikandin.
⁷Na, igpaglimud din tō sapulù duwa (12) disipulu. Igbággayan din sikandan ka katulusan ébô makapaluwà dan ka madat espiritu tikud tun ta manubù, asta igpasadun din sikandan na tagduwa-duwa tun ta ássa mga lunsud. ⁸Tô ándà dan pa panó, duwán igtalan din kandan na tukád dát tō mému piddán dan. Asal dì dan mid ka makan, kabir, ó salapì. ⁹Mému ka ágsandalyas dan, asal dì dan mid ka umpak na gilisan. ¹⁰Igkagi si Jesus kandan, na mà din, “Atin ka ágdunggù kó tun ta balé, óddô kó dutun sippang tun ta álló ka kapanó yu tun ta ássa lunsud. ¹¹Atin ka dì kó tanggapán katô mga manubù, asta dì dan paminággán tō ágtinuruán yu, ka panó kó tikud tun kandan, padpad yu tō barukbuk tikud tun ta paa yu ébô kasóddóran dan na duwán sókó ka Manama kandan.”

¹²Purisu igpanó dan, asta igulit-ulit dan na kailangan rumákkád tō langun manubù katô mga salà dan. ¹³Marapung tō madat mga espiritu na igpaluwà dan tikud tun ta manubù, asta marapung tō mga ágkabóbókan na igpatalluan dan ka langis ka olibo, asta inólían dan.

^q **6:8** Ándà piddán dan su dóppónan dan katô mga manubù na tinuruan dan.

Igmatayan si Juan na Tarabunyag
Mar 6:14-29; Mat 14:1-12; Luc 9:7-9

¹⁴Na, igulitan tō harì na si Herodes tingód katô áglumun i Jesus, su ágkabantug dán sikandin. Duwán mga manubù na ágkagi, na mà dan, “Sikandin basì si Juan na Tarabunyag na inanté puman. Purisu duwán katulusan din ébô imun din ni mga kasalábbuan.”

¹⁵Asal duwán mga manubù na ágkagi, na mà dan, “Sikandin si Elias na propeta sayyan.”

Duwán ássa mga manubù na ágkagi, na mà dan, “Propeta gó sikandin, iring katô mga propeta sayyan.”

¹⁶Asal tō igdinág si Herodes tingód katô áglumun i Jesus, igkagi sikandin, na mà din, “Inanté puman si Juan na igpatampáddan ku ka alig.”

¹⁷Tō gó é igkagi i Herodes, su dángngan igaipammát din si Juan, asta igpapriso din. Tō gó é iglumu i Herodes ki Juan ébô kadayawan tō ipag din na si Herodias na igagó din tikud tun ta kataladi din na si Felipe.

¹⁸Su tō igagó si Herodes katô ipag din, igkagi si Juan ki Herodes, na mà din, “Iglapas ka katô sugù ka Manama, su igagó nu tō ipag nu.”

¹⁹Purisu isókó si Herodias ki Juan, asta kakalyag din na pamatayan si Juan. Asal ándà ikému, ²⁰su ágkamáddangan si Herodes ki Juan. Isóddóran din na madigár manubù si Juan tun ta saruhan ka Manama, asta ándà salà din. Purisu igaipabantéyan din si Juan. Atin ka ágtóngkô si Herodes ki Juan, agad ágkalibug si Herodes, ágkadayawan sikandin ágpaminág ki Juan.

²¹Na, igimu si Herodes ka kalimudan tingód katô álló din, asta igpalimud din tō langun opisyales, tō mga kapitan ka sundalo, asta tō ágkaduwánnan mga manubù tun ta Galilea. Tō gó é madigár timpo na igangatan i Herodias ébô pamatayan din si Juan. ²²Tō igsayó tō batà daraga i Herodias, idayawan si Herodes asta tō mga manubù na ilimud. Purisu igkagi si Herodes tun kandin, na mà din, “Agad ándin tō kakalyag nu, pamuyù nu, su bággén ku gó áknikó.”

²³Igtandô si Herodes tun kandin, na mà din, “Agad ándin tō pamuyuán nu, tō gó é bággén ku áknikó, agad katángngà katô ágpanguluwan ku.”

²⁴Na, igluwà tō daraga, asta igsinsà sikandin katô innà din, na mà din, “Ándin tō pamuyuán ku?”

Igkagi si Herodias, na mà din, “Pamuyù nu tō ulu i Juan na Tarabunyag.”

²⁵Na, sékót iglónód tō daraga tun ki Herodes, asta igaipamuyù, na mà din, “Tō kakalyag ku sékót bággé nu kanak tō ulu i Juan na Tarabunyag tun ta dakál pinggan.”

²⁶Tuu iranu si Herodes. Asal tingód katô tandô din, asta agó buyasán sikandin katô mga manubù na ilimud, ándà din élléyi tō daraga. ²⁷Purisu

tigkô dâd igsugù i Herodes tô sundalo ébô pakangén tô ulu i Juan. Igsadun tô sundalo tun ta prisowan, asta igtampád din tô alig i Juan.

²⁸Igtagù tô ulu i Juan tun ta dakál pinggan, ighbágge tun ta daraga, asta igrpid din tun ta innà din. ²⁹Tô igdinág tô mga disipulu i Juan na igmatayan sikandin, igsadun dan tun ta prisowan, igkangé dan tô lawa din, asta iglábbáng dan.

Igpakan i Jesus tô sobra lima mararan manubù
Mar 6:30-44; Mat 14:13-21; Luc 9:10-17; Juan 6:1-14

³⁰Na, tô iguli tô mga apostoles tun ki Jesus, igulit dan kandin tingód katô langun iglumu dan asta igtinurù dan. ³¹Igkagi si Jesus kandan, na mà din, “Patákkassé ki tun ta lugar na ándà manubù ébô makapaginawa kó dógó.”

Tô gó tô igkagi din kandan su marapung tô mga manubù na marag ágsadun tun kandin, asta ándà dán timpo dan agad ágkan. ³²Purisu igsaké dan ka barangé, asta igsadun dan tun ta lugar na ándà manubù.

³³Asal marapung tô mga manubù na igkita katô kapanó dan, asta isóddórán dan ka sadan sikandan. Purisu igpanó dan tikud tun ta marapung mga lunsud, igpampalaguy dan, asta ikóna dan igdunggù tun ta sadunan ka barangé. ³⁴Tô igrpónog si Jesus, igkita din tô marapung manubù na igangat kandin. Inéduwan sikandin kandan, su iring dan katô itadin na mga karnero na ándà taradóppón, asta marapung tô igtinurù i Jesus kandan. ³⁵Tô mapun dán, igpadani tô mga disipulu i Jesus tun kandin, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Ándà mga manubù na góddô kannun, asta masig dán dumukilám. ³⁶Purisu papanó nu tô langun manubù tun ta mga lunsud asta madani mga banuwa ébô málli dan ka makan.”

³⁷Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Sikiyu é mággé ka makan kandan.”

Igkagi sikandan, na mà dan, “Agad málli ké ka pan na bayadan ka mga duwa gatus (200) salapì denario,^r di nángngà para pakannán dé kandan.”

³⁸Igkagi si Jesus, na mà din, “Pira abuk tô pan tun ákniyu? Ahà yu.”

Tô igahà dan, igkagi sikandan, na mà dan, “Lima abuk pan, asta duwa abuk sáddà.”

³⁹Na, igpónsad i Jesus tô langun manubù tun ta sigbáttán tanà. ⁴⁰Purisu duwán igunsad na mga tagsábbad gatus manubù, asta duwán igunsad na mga tagkaliman é manubù. ⁴¹Igkangé i Jesus tô lima abuk pan asta tô duwa abuk sáddà. Iglangngag sikandin tun ta langit, asta igpasalamat tun ta Manama. Igtáppik-táppik din tô pan, asta ighbágge din tun ta mga disipulu din ébô taladán dan tun ta mga manubù na ilimud. Igtalad din tô duwa abuk sáddà para katô langun manubù. ⁴²Ikakan tô langun

^r 6:37 Tô sábbad salapì denario nángngà tandan ka sábbad álló ka áglumu.

manubù, asta ibássug dan. ⁴³Duwán pa sapulù duwa (12) magdakál basket na ipánnù katô isamà pan asta sáddà na iglimud katô mga disipulu din.

⁴⁴Mga lima mararan (5,000) tô mga gamama na ikakan.⁵

Igpanó si Jesus tun ta bówwó ka ranó
Mar 6:45-52; Mat 14:22-33; Juan 6:15-21

⁴⁵Tigkô dád igpóna i Jesus tô mga disipulu din na igsaké ka barangé ébô tumalipag dan katô ranó sippang tun ta Betsaida, róggun ágpólíán din tô langun manubù na ilimud. ⁴⁶Tô igpanó dan dán, igtikáddág si Jesus tun ta pabungan ébô dumasał. ⁴⁷Tô igsalláp dán tô álló, tô barangé tun dán ta tángngaan katô ranó, asal tun pô ta pabungan si Jesus na sábbad din dád. ⁴⁸Igkita din na tuu ihirapan tô pagbugsay dan, su ikasumar dan ka mabákkár karamag. Na, tô masig dán igsállám, igsadun si Jesus tun kandan. Igpanó sikandin tun ta bówwó ka ranó. Iring na lumabé pád sikandin, ⁴⁹asal tô igkita dan na igpanó sikandin tun ta bówwó ka ranó, kéman dan ka gimukud, asta igullaó sikandan. ⁵⁰Igkita tô langun dan kandin, asta tuu dan imáddangan. Asal tigkô dád igkagi si Jesus tun kandan, na mà din, “Pasarig yu tô pusung yu, su sakán ni. Yakó ágkamáddangan.”

⁵¹Na, igsaké si Jesus tun ta barangé dan, asta igsódô tô mabákkár karamag. Tuu dan isalábbuan, ⁵²su agad igkita dan tô kasalábbuan na iglumu i Jesus tingód ka pan, asal ándà dan ikagpát tingód katô katulusan din, su matággas tô ulu dan.

Inólian tô mga manubù tun ta Genesaret
Mar 6:53-56; Mat 14:34-36

⁵³Na, tô igtalipag dan katô ranó, igdunggù dan tun ta Genesaret asta igaundo tô barangé. ⁵⁴Tô igpónög dan, sékót ikakilala tô mga manubù ki Jesus. ⁵⁵Purisu igpampalaguy dan igkangé tô mga ágkabóbókan tikud tun ta madani mga banuwa. Igié dan tô mga ágkabóbókan, asta igođid dan tun ta lugar na idinággan dan na dutun si Jesus. ⁵⁶Agad tun ta lunsud asta tun ta madiyù, agad ánda é ágsadunan i Jesus, igpadággà dan tô mga ágkabóbókan tun ta plasa, asta igađédu-édu dan ki Jesus ka mému mawid dád tô mga ágkabóbókan katô ugpu ka umpak din, asta inólian tô langun dan na ikawid.

Ágkémun katô mga kamónaan
Mar 7:1-13; Mat 15:1-9

7 ¹Na, duwán mga Pariseo asta mga taratinurù ka sugù na igsadun tun ki Jesus tikud tun ta Jerusalem. ²Igkita dan na igkan tô mga

⁵ **6:44** Ikakan pagsik tô mga gabayi asta tô mga gabatà, asal ándà dan iyapi.

disipulu i Jesus na ándà dan damù.³ (Dì mému su tō ágkémun katô Pariseo asta langun Judio, marag dan ágdamù ka dì dan pa kuman, su inalayun dan ágbánnalán tō ágkémun na igitinurù ka mga kamónaan dan.)⁴ Atin ka gulì dan tikud tun ta palingki, ágdamù dan ka dì dan pa kuman. Marapung pagsik tō duma mga ágkémun na ágtumanán dan tingód ka kóras ka mga baso, mga kaldero, asta mga burunsi kasangkapan.)⁵ Igsinsà tō mga Pariseo asta tō mga taratinurù ka sugù, na mà dan, “Manan ka dì ágbánnal tō mga disipulu nu katô ágkémun ka mga kamónaan ta? Su atin ka ágkan dan, dì dan ágdamù.”

⁶Igkagi si Jesus, na mà din, “Kéman yu ka nángngà tō áglumun yu tun ta saruhan ka Manama. Sikiyu tō igtádduan kani kagi ka Manama na igsulat i Isaias sayyan,

“Ágkagi tō mga manubù na ágpangadap dan kanak, asal madiyù tō pusung dan kanak. ⁷Dì nángngà tō kapangadap dan kanak, su tō mga ágtinuruán ka manubù, tō gó tō igimu dan iring na ágtinuruán katô Manama.”^t

⁸Ágpabayaán yu tō mga sugù ka Manama, asta marag yu ágbánnalán tō mga ágkémun ka manubù.”

⁹Igkagi si Jesus tun kandan, na mà din, “Géllé kó katô mga sugù ka Manama ébô tumanán yu tō mga ágkémun yu!¹⁰ Igsugù tō Manama ukit ki Moises, na, ‘Respetowi yu tō ákniyu ámmà asta innà.’” Igsugù pagsik sikandin, na, ‘Kailangan matayan tō manubù na ágkagi ka madat tun ta ámmà ó innà din.’^v ¹¹Asal ágtinurù kó na mému ka dì tumabang tō manubù katô ámmà asta innà din ka kumagi dád, ‘Tō bággén ku pád ákniyu ighbágge kud tun ta Manama.’¹² Purisu dì mému ákniyu na tabangan din tō ámmà asta tō innà din. ¹³Ukit ka kabánnal yu kani ágkémun, géllé kó katô sugù ka Manama na kailangan tabangan yu tō ámmà asta innà yu. Marapung pa tō madat mga ágkémun yu iring kani.”

Tō makaripà katô manubù Mar 7:14-23; Mat 15:10-20

¹⁴Na, marapung tō mga manubù na ilimud dutun, asta igtawar puman si Jesus kandan ébô madani dan tun kandin. Igkagi sikandin, na mà din, “Paminág kó langun kanak ébô makagpát kó.¹⁵ Ánnà tō ágkakan na gahu tun ta babbà tō makaripà ka manubù tun ta saruhan ka Manama. Asal tō madat mga kagi na ágluwà tikud tun ta babbà din tō makaripà ka manubù tun ta saruhan ka Manama.¹⁶ [Kailangan maminág kó ébô makagpát kó.]”

¹⁷Na, igtanan si Jesus katô mga manubù na ilimud, asta igahu sikandin tun ta balé. Igsinsà tō mga disipulu din tingód katô panunggiringan na

^t 7:6-7 Isaias 29:13. ^u 7:10a Exodo 20:12; Deuteronomio 5:16 ^v 7:10b Exodo 21:17

igtinurù din. ¹⁸Igkagi si Jesus, na mà din, “Isalábbuanna su iring kó pagsik na mga manubù na dì pakagpát. Agad ándin tô ágkakan na pahun tun ta babbà ka manubù, dì ni makému kandin na maripà. ¹⁹Dì manayun tô ágkakan tun ta pusung ka manubù, asal tun ta gátták, asta lumuwà tikud tun ta lawa.”

Ukit kani kagi i Jesus, igpénagpát din na mému kannán tô agad ándin klasiyi ka ágkakan.

²⁰Igkagi si Jesus, “Tô ágtikud tun ta pusung ka manubù, tô gó é makému kandin na maripà. ²¹Pusung tô ágtikudan katô madat panámdám, paglibug, katakó, kamaté, ²²kéngà, kalumu ka madat, kalimbung, kalumu ka ándà kayyà, sabù, kabuyas, kapadadurung, asta talis. ²³Tikud tun dalám ta pusung tô langun kani mga madat, asta kumaripà tô manubù tun ta saruhan ka Manama ukit kani langun.”

Igsarig tô bayi na ánnà Judio

Mar 7:24-30; Mat 15:21-28

²⁴Na, igpanó si Jesus, asta igsadun sikandin tun ta probinsya na madani tun ta lunsud ka Tiro asta Sidon. Igóddô sikandin tun ta sábbad balé, asta kakalyag din na ándà pád manubù na makasóddór ka ánda sikandin, asal ándà ikallás. ²⁵Tigkô dád igdinág tô sábbad bayi na igdunggù si Jesus. Igahuwan tô batà din bayi ka madat espiritu. Purisu igsadun tô innà tun ki Jesus, asta iglingkóod tun kandin. ²⁶Ánnà sikandin Judio, su Griego tô mga kamónaan din, asta Fenicia na sakup ka probinsya ka Siria tô igpamasusuwan kandin. Igpédu-édu sikandin ébô paluwaán i Jesus tô madat espiritu tikud tun ta batà din. ²⁷Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Duwán ágkagin na kailangan unan pakannán tô mga gabatà, su dì mému ka kangén tô ágkannán ka mga gabatà ébô pakannán ka mga asu.”

²⁸Igkagi tô bayi, na mà din, “Sir, bánnal tô igkagi nu. Asal agad tô mga asu tun ta siráb ka lamisa ágkan katô momu na ágkadabù ka mga gabatà.”

²⁹Igkagi si Jesus, na mà din, “Nángngà tô igkagi nu. Purisu mému mulì kad. Igluwà dán tô madat espiritu tikud tun ta batà nu.”

³⁰Na, igulì tô bayi, asta igkita din tô batà din na igdággà, asta ándà dán madat espiritu tun kandin.

Ikadinág tô bingál

³¹Na, igpanó si Jesus tikud tun ta banuwa ka Tiro. Igukit sikandin tun ta lunsud ka Sidon asta madani tun ta banuwa ka Dekapolis sippang ka igdunggù tun ta Ranó ka Galilea. ³²Duwán manubù na igpid tun kandin na bingál asta ómmó. Igpédu-édu tô mga kadumaan din na dappánnan i Jesus sikandin ka bállad. ³³Purisu igpid i Jesus sikandin tun ta ándà mga

manubù, asta igkórékór din ka tintudù din tō talinga katô bingál. Igiláb si Jesus asta iga póléstan din ka ngingi tō dilà katô manubù.³⁴ Iglangngag si Jesus tun ta langit, igpanagkuy tingód ka kédu din, asta igkagi sikandin, na mà din, “Efata.” Tô kóbadan, “Mapókê kad.”

³⁵ Tigkô dád, ikadinág tō manubù, inólian tō kalanggát din, asta ikabólós dán sikandin. ³⁶ Asal igsapad si Jesus kandan na kailangan dì dan mulit katô duma mga manubù tingód katô ilumu. Agad maggát igsapad sikandin kandan, asal tuu dan pa igulit tun ta duma mga manubù. ³⁷ Tuu dan isalábbuan, asta igkagi sikandin, na mà dan, “Tuu madigár tō langun iglumu din. Agad tō bingál iga padinág din, asta tō ómmó iga pakagi din.”

Igpakan i Jesus tō sobra áppat mararan manubù Mar 8:1-10; Mat 15:32-39

8 ¹Na, pángnga ka pira álló, tuu marapung tō mga manubù na ilimud puman ki Jesus. Tô inémmát tō ágkakan dan, igtawar i Jesus tō mga disipulu din, asta igkagi sikandin, na mà din, ²“Inéduwanna kani mga manubù, su itálluwan dan dán na ágtakkás kanak, asta ándà dán ágkannán dan. ³Dì mému ka pólián ku sikandan na ágballusán agó kagáttasan dan tun ta dalan, su duwán mga manubù na tikud tun ta madiyù mga banuwa.”

⁴ Igkagi tō mga disipulu din, na mà dan, “Ándà góddô kannun, asta ándà palang kangayan ta ka makan para kandan.”

⁵ Iginásà si Jesus, na mà din, “Pira abuk tō pan tun ákniyu?”

Igtaba sikandan, na mà dan, “Pittu abuk.”

⁶ Na, iga pónsad i Jesus tō langun manubù tun ta tanà. Igkangé din tō pittu abuk pan, asta iga pasalamatan din tun ta Manama. Igtáppik-táppik din tō mga pan, asta iga bággé din tun ta mga disipulu din ébô taladán dan tun ta mga manubù na ilimud. ⁷Duwán pira dád abuk marénták sáddà dan. Iga pasalamatan i Jesus tun ta Manama, asta iga patalad din pagsik tun ta mga manubù. ⁸Ikakan tō langun manubù, asta ibássug dan. Iglimud dan tō isamà, asta pittu tō magdakál basket na ipánnu. ⁹Mga áppat mararan (4,000) tō mga gamama na ikakan.^w ¹⁰Na, tō iga pólì i Jesus tō langun dan, iga saké sikandin ka barangé duma katô mga disipulu din, asta iga sadun dan tun ta probinsya na madani tun ta Dalmanuta.

Kakalyag dan na kumita ka kasalábbuan Mar 8:11-13; Mat 16:1-4

¹¹ Na, duwán mga Pariseo na iga padani tun ki Jesus. Igapul^x dan kandin, su kakalyag dan na kuminnam dan pád kandin. Purisu iga pamuyù dan na

^w 8:9 Ándà iyapi tō mga gabayi asta tō mga gabatà. ^x 8:11 Igapul, ó iglalis.

pakitanán din tō kasalábbuan tikud tun ta Manama. ¹² Tuu igpanagkuy si Jesus tingód ka ranu din, asta igkagi sikandin, na mà din, “Manan ka ágpamuyù kó ka kasalábbuan? Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Ándà palang kasalábbuan na pakitanán ka Manama ákniyu.”

¹³ Na, igtananan i Jesus tō mga Pariseo. Igsaké puman sikandin ka barangé ébô tumalipag katô ranó.

Igtinurù si Jesus tingód katô mga Pariseo

Mar 8:14-21; Mat 16:5-12

¹⁴ Na, tō igtalipag dan katô ranó, ándà pan na igpid katô mga disipulu i Jesus, su ilingawan dan tō tánnó dan, asta sábbad dád abuk pan tō tun ta barangé. ¹⁵ Igkagi si Jesus kandan, na mà din, “Banté kó katô pagpatubù ka pan katô mga Pariseo asta katô pagpatubù ka pan i Herodes.”^y

¹⁶ Igpatóngkóé tō mga disipulu din, na mà dan, “Tō gó é igkagi din su ándà pan na igpid ta.”

¹⁷ Asal isóddóran i Jesus ka ándin tō panámdám dan. Purisu igkagi sikandin, na mà din, “Yakó ágpatóngkóé su ándà pan na igpid yu. Isalábbuanna ákniyu, su ándà kó pa ikagpát. Matággas tō mga ulu yu. ¹⁸ Agad duwán mata yu, ándà kó pa kita katô kabánnalan. Agad duwán talinga yu, ándà kó pa paminág. Iring na ilingawan yu tō iglumu ku. ¹⁹ Tō igpakan ku tō lima mararan (5,000) manubù ka lima abuk pan, pira é magdakál basket na igipánnu yu katô isamà?”

Igtaba sikandan, na mà dan, “Sapulù duwa (12).”

²⁰ Iginsà puman si Jesus, na mà din, “Tō igpakan ku tō áppat mararan (4,000) manubù ka pittu abuk pan, pira é magdakál basket na igipánnu yu katô isamà?”

Igtaba sikandan, na mà dan, “Pittu.”

²¹ Igkagi si Jesus, na mà din, “Ándà kó pa kannê ikagpát?”

Ikakita tō bólög

²² Na, igsadun si Jesus asta tō mga disipulu din tun ta Betsaida. Duwán mga manubù na igpid ka bólög tun ki Jesus, asta igpédu-édu dan na dappánnan din sikandin ka bállad ébô makakita. ²³ Igawidan i Jesus tō bállad katô bólög, asta igagak din tun ta luwà ka lunsud. Igilábban i Jesus tō mata katô bólög, igdappánnan din, asta iginsà, na mà din, “Duwán dán igkita nu?”

²⁴ Igsállág tō manubù, asta igkagi sikandin, na mà din, “Igkita ku tō mga manubù, asal tō bónnóng dan iring na mga kayu na ágpanó-panó.”

²⁵ Igdappánnan puman i Jesus tō mata din, asta tō igsállág sikandin, ikakita sikandin asta matayyó dán tō langun. ²⁶ Na, igpóli i Jesus sikandin, na mà din, “Yaka gukit tun ta lunsud.”

^y 8:15 Ágkáttin tō madat ágkémun katô mga Pariseo iring katô kakáttin ka pagpatubù ka pan.

Igkagi si Pedro na si Jesus tō Mesiyas
Mar 8:27-30; Mat 16:13-20; Luc 9:18-21

²⁷Na, igpanayun si Jesus asta tō mga disipulu din, asta igsadun dan tun ta mga lunsud na sakup ka Cesarea Filipos. Róggun igpanó dan, iginsà si Jesus kandan, na mà din, “Ándin tō ágkagin ka mga manubù tingód kanak? Sadanna kun?”

²⁸Igtaba sikandan, na mà dan, “Duwán mga manubù na ágkagi na sikuna si Juan na Tarabunyag. Duwán ássa mga manubù na ágkagi na sikuna si Elias. Duwán ássa ágkagi na sikuna tō sábbad propeta ka Manama sayyan.”

²⁹Iginsà si Jesus, na mà din, “Asal ándin é ákniyu panámdám tingód kanak? Sadanna?”

Igtaba si Pedro, na mà din, “Sikuna tō Mesiyas.”

³⁰Igsapad si Jesus na kailangan dì dan mulit tingód kandin tun ta duma mga manubù.

Igkagi si Jesus na matayan sikandin
Mar 8:31-9:1; Mat 16:21-28; Luc 9:22-27

³¹Na, igulit si Jesus tun ta mga disipulu din ka ándin tō matuman dumunggù tun kandin na Igpamanubù. Pahirapan sikandin, asta élléyan sikandin katô mga ágtugállán ka Judío, mallyat ka mga pangulu ka templo, asta mga taratinurù ka sugù. Matayan sikandin asta manté puman tun ta ikatállu álló. ³²Matayyó tō igkagi din kandan. Na, igpadani si Pedro ki Jesus, asta igtigkané pád sikandin igsapad ki Jesus. ³³Asal igbariring si Jesus, igsállág sikandin tun ta mga disipulu din, asta igsapadan din si Pedro, na mà din, “Iwà ka, Maibuyan! su ánnà tikud tun ta Manama tō kakalyag nu, asal tikud dád tun ta panámdám nu.”

³⁴Na, igpalimud i Jesus tō mga disipulu din asta tō langun manubù na ilimud. Igkagi sikandin, na mà din, “Tō manubù na tumákkás kanak, kailangan dì sikandin mákkás ka kakalyag ka pusung din, asal kailangan tumii sikandin ka kahirapan agad matayan sikandin,^z asta kailangan tumákkás kanak. ³⁵Tō manubù na áglággád katô kantayan din, kandaan sikandin katô kantayan na ándà ágtamanán. Asal ka mému ka matayan tō manubù tingód katô katákkás din kanak asta tingód katô katinurù din ka Madigár Gulitán tingód kanak, matanggap din tō kantayan na ándà ágtamanán. ³⁶Atin ka makatigatun tō manubù kani tibuk banuwa, asal kandaan sikandin katô kantayan, ándà palang pulusán din, ³⁷su ándà bullas katô kantayan na ándà ágtamanán. ³⁸Atin

^z 8:34 Kailangan tumii sikandin ka kahirapan agad matayan sikandin, ó kailangan tumiang sikandin ka krus tukid ka álló.

ka ágkayyaan tō manubù tingód kanak asta tingód katô igtinurù ku tun ta tubang katô mga manubù áknganni na masalà-salà asta ágtayyug ka Manama, kayaanna pagsik tingód kandin tun ta álló ka lumónódda na Igpamanubù na duwán séllaán katô Ámmà ku, asta tákkássanna ka mga panaligan ka Manama.”

9 ¹Igkagi si Jesus, na mà din, “Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Duwán dini ákniyu na dì maté sippang ka kumita dan katô pagpangulu ka Manama na matulus.”^a

Ipalin tō bónnóng i Jesus
Mar 9:2-13; Mat 17:1-13; Luc 9:28-36

²Na, pángnga ka ánnám álló, igpatákkás i Jesus si Pedro, si Santiago, asta si Juan. Igtikáddág dan tun ta mallayat pabungan na ándà palang manubù. Róggun igsállág dan ki Jesus, tigkô dát ipalin tō bónnóng din. ³Igséllà asta igmapputì tō umpak din. Ándà gó manubù nit banuwa na makapapputì ka umpak iring katô kapputì katô umpak din. ⁴Tigkô dát igkita dan si Elias asta si Moises na igtóngkô ki Jesus. ⁵Igkagi si Pedro ki Jesus, na mà din, “Sir, madigár su dini ké. Mimú ké dini ka tállu rákkó, sábbad para áknikó, sábbad para ki Moises, asta sábbad para ki Elias.”

⁶Agad tō gó é igkagi i Pedro, asal ándà din kagpátti tō igkagi din, su tuu dan igkállas. ⁷Tigkô dát duwán sagulapun na ikatambun kandan, asta igdinág dan tō kagi ka Manama tikud tun ta sagulapun, na mà din, “Ni gó ni kanak Batà na ágginawaan ku. Paminág yu sikandin.”

⁸Tigkô dát tō igsállág dan, igkita dan si Jesus na sábbad din dát man.

⁹Na, róggun igtupang dan tikud tun ta pabungan, igsapad si Jesus kandan na dì mému ulitan dan tō duma manubù tingód katô igkita dan róggun ándà pa kanté puman sikandin na Igpamanubù. ¹⁰Purisu igbánnal dan katô igkagi din kandan, asal ka sikandan dát, marag dan ágpénsaé ka ándin tō kóbadan katô igkagi din na manté puman sikandin.

¹¹Na, iginsà dan kandin, na mà dan, “Manan ka ágtinurù tō mga taratinurù ka sugù na kailangan lumónód si Elias tō dì pa dumunggù tō Mesiyas?”

¹²⁻¹³Igtaba si Jesus, na mà din, “Bánnal na dumunggù pa si Elias ébô tumaganà katô langun. Asal kumagiya ákniyu na igdunggù dán sikandin, asta madat tō iglumu katô duma mga manubù kandin, su tō gó é igsulat tingód kandin sayyan.^b Må katô kagi ka Manama tingód kanak na Igpamanubù, na kahirapanna asta ngisiyanna.”

---

^a **9:1** Ituman ni tō igkita si Pedro, si Santiago asta si Juan katô kapalin katô bónnóng i Jesus tun ta pabungan. (Marcos 9:2-13). Tō bónnóng i Jesus na ikitaan dan iring katô bónnóng din ka mangulu sikandin tun ta tapuri álló. ^b **9:12-13** Ahaán tō Mateo 17:13.

Igahuwan tō batà mama ka madat espiritu
Mar 9:14-29; Mat 17:14-21; Luc 9:37-43

¹⁴Tô igdunggù dan tun ta duma mga disipulu i Jesus, igkita dan na tuu marapung tō mga manubù na ilimud tun kandan, asta duwán mga taratinurù ka sugù na igapul kandan. ¹⁵Tô igkita tō mga manubù ki Jesus, tigkô dád isalábbuan dan. Igpalaguy dan igsumar ki Jesus. ¹⁶Iginsà si Jesus katô mga manubù, na mà din, “Ándin tō igapulan yu katô mga disipulu ku?”

¹⁷Igtaba tō sábbad manubù, na mà din, “Sir, igrpid ku tō batà ku dini áknikó, su igahuwan sikandin ka madat espiritu na igrpómmó kandin.

¹⁸Atin ka gahuwan sikandin, ágkabantang, ágburà tō babbà din, ágkurgigát tō ngipán din, asta ágtuyù-tuyù sikandin. Igpédu-éduwa tun ta mga disipulu nu na paluwaán dan tō madat espiritu na igahu kandin, asal ándà dan ikému.”

¹⁹Ikgagi si Jesus, na mà din, “Sikiyu mga manubù áknganni, dì kó ágsarig kanak. Dì dán madugé na dumuma a ákniyu, asal kailangan tumiissa pa. Na, pid yu dini kanak tō batà.”

²⁰Na, igrpid dan tō batà tun ki Jesus. Tô igkita tō madat espiritu ki Jesus, igrpatuyù-tuyù katô madat espiritu tō batà, igrpabantang asta igrpatalilid sikandin, asta igrburà tō babbà din. ²¹Iginsà si Jesus katô ámmà, na mà din, “Kadángngan ni igtigkané?”

Igtaba tō ámmà din, na mà din, “Tikud pô tun ta kadélákkan din.

²²Marag sikandin ágpabantangán katô madat espiritu tun ta apuy asta tun ta wayig ébô matayan sikandin. Atin ka makému ka, kéduwi ké, asta tabangi ké.”

²³Ikgagi si Jesus, na mà din, “Manan ka ágkagi ka na, ‘Atin ka makému ka?’ Ándà palang na dì imun ka Manama para katô manubù na mamaké kandin.”

²⁴Tigkô dád igullaó tō ámmà ka mabákkár, na mà din, “Ágpamakéya! Pabákkár nu tō kapamaké ku!”

²⁵Tô igkita si Jesus na tuu pa marapung tō mga manubù na ilimud, igsapadan din tō madat espiritu, na mà din, “Sikuna na madat espiritu na igrpómmó asta igrpabingál kani batà, igsugù ku sikuna, luwà kad tikud tun kandin, asta yakad gó áglónód tun kandin.”

²⁶Na, igullaó pa tō madat espiritu, tuu din igrpatuyù-tuyù tō batà, asta igluwà. Iring na inaté tō batà. Purisu igkagi tō karapungan ka mga manubù, na mà dan, “Inaté dán sikandin.”

²⁷Asal igawidan i Jesus tō bállad katô batà, asta igrpatindág din. Purisu ikatindág tō batà.

²⁸Na, tō igahu si Jesus tun ta balé, iginsà tō mga disipulu din na ándà duma manubù, na mà dan, “Manan ka ándà ké ikapaluwà katô madat espiritu?”

²⁹Igkagi si Jesus, na mà din, “Paluwaán ni klasi ka madat espiritu ukit dák ka kadasal.”

Igkagi puman si Jesus tingód katô kamatayan din
Mar 9:30-32; Mat 17:22-23; Luc 9:43-45

³⁰Na, igpanó si Jesus asta tô mga disipulu din, asta igukit dan tun ta probinsya ka Galilea. Tô kakalyag i Jesus na ándà manubù na makasóddór ka ánda sikandin, ³¹su igtinurù sikandin katô mga disipulu din, na mà din, “Matuman ni dumunggù kanak na Igpamanubù. Kailangan bággénna tun ta bállad katô duma mga manubù, asta matayanna ikandan. Pángnga ka kamatayan ku, mantéya puman tun ta ikatállu álló.”

³²Asal ándà gó kagpátti katô mga disipulu din tô kóbadan katô igkagi din. Ándà dan insà kandin, su ágkamáddangan dan.

Sadan tô tuu mallayat?
Mar 9:33-37; Mat 18:1-5; Luc 9:46-48

³³Na, igdunggù si Jesus asta tô mga disipulu din tun ta Capernaum. Tô igahu dan tun ta balé, iginsà si Jesus kandan, na mà din, “Ándin tô igapulan yu róggun ágpanó kó tun ta dalan?”

³⁴Asal ándà palang taba dan, su igpapulé dan tingód ka sadan tun kandan tô tuu mallayat. ³⁵Purisu igunsad si Jesus, igauglímid din tô sapulù duwa (12) disipulu din, asta igkagi sikandin, na mà din, “Tô manubù na imun mallayat é kamanubuan, tô gó é kailangan pabbabábabà katô kamanubuan din tun ta langun manubù, asta kailangan imun sikandin na ágsuguánnán ka langun.”

³⁶Na, igtawar i Jesus tô sábbad batà, asta igpatindág din tun ta tángngaan dan. Igsipit din tô batà, asta igkagi sikandin, na mà din, ³⁷“Atin ka ágtanggap kó katô sábbad batà iring kani batà tingód ka kapasakup yu kanak, iring na ágtanggapánna ikiyu. Tô manubù na ágtanggap kanak, ágtanggapán din tô igpapid kanak.”

Mga kadumaan ta tô mga manubù na ánnà usig ta
Mar 9:38-41; Luc 9:49-50

³⁸Na, igkagi si Juan tun ki Jesus, na mà din, “Sir, duwán sábbad manubù na igkita dé na igaúluwà ka madat mga espiritu ukit ka kagamit din katô ngadan nu. Asal igsapadan dé sikandin su ánnà kadumaan ta.”

³⁹Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Yakó ágsapad kandin, su tô manubù na makému ka kasálábbuan ukit ka kagamit din katô ngadan ku, dì sékót sikandin kumagi ka madat tingód kanak. ⁴⁰Mga kadumaan ta tô mga manubù na ánnà usig ta. ⁴¹Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Tô manubù na pénám ákniyu ka sábbad baso ka wayig tingód katô kapasakup yu kanak na Mesiyas, duwán gó pulusán din tikud tun ta Manama.”

Tô gunayan na makasalà
Mar 9:42-50; Mat 18:6-9; Luc 17:1-2

42 “Atin ka duwán makandà ka kapamaké katô agad sábbad kani mga marénták gabatà, tuu pa madigár ka ikáttán tô alig din tun ta dakál batu, asta lánnáddán sikandin tun ta dagat. 43-44 Atin ka tô bállad nu tô gunayan na makasalà ka, tampád nu asta antug nu, su tuu pa madigár agad sábbad dád tô bállad nu na duwán kantayan nu na ándà ágtamanán ka tandingán ka antugán tô tibuk lawa nu tun ta ágsupakanan na duwán apuy na dì gó mapadáng ka ándà ágtamanán. 45-46 Atin ka tô paa nu tô gunayan na makasalà ka, tampád nu asta antug nu, su tuu pa madigár agad sábbad dád tô paa nu na duwán kantayan nu na ándà ágtamanán ka tandingán ka antugán tô tibuk lawa nu tun ta ágsupakanan. 47 Atin ka tô mata nu tô gunayan na makasalà ka, lássù nu asta antug nu, su tuu pa madigár agad mandà tô sábbad mata nu na duwán kantayan nu na ándà ágtamanán ka tandingán ka duwán duwa mata nu asta antugán tô tibuk lawa nu tun ta ágsupakanan. 48 Dì gó maté tô mga ulád na ágkan katô lawa dan dutun, asta dì gó mapadáng tô apuy, 49 su linisan^c tô langun manubù ukit ka apuy.

50 “Na, madigár tô asin, asal atin ka mandà tô nanam katô asin, dì dán lumónód tô nanam. Padigárré kó ébô makéring kó katô madigár klasi ka asin na dì mandà tô nanam.”

Tinurù tingód ka ágpasugbané
Mar 10:1-12; Mat 19:1-12; Luc 16:18

10 ¹Na, igpanó si Jesus, asta igsadun sikandin tun ta probinsya ka Judea tun dipag ka Wayig ka Jordan. Marapung puman tô mga manubù na ilimud tun kandin, asta igtinurù sikandin kandan, su tô gó é inayadan din áglumun.

2 Duwán mga Pariseo na igañan tun ki Jesus ébô kuminnam kandin. Iginsà sikandan, na mà dan, “Mému ka sumugban tô manubù katô sawa din?”

3 Igtaba si Jesus, na mà din, “Ándin tô igsugù i Moises tingód ka ágpasugbané?”

4 Igkagi sikandan, na mà dan, “Igsugù si Moises sayyan na kailangan duwán papeles na bággén katô mama tun ta sawa din tingód katô kasugban din kandin, asta mému din péwaán.”^d

5 Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Tô gó é igsugù i Moises su isóddóran din na tuu matággas tô ulu yu. 6 Asal tô igimu tô Manama katô manubù sayyan, igimu din sikandan na mama asta bayi.^e 7 Igkagi sikandin, ‘Purisu

^c 9:49 Linisan, ó asinan. ^d 10:4 Ahaán tô Deuteronomio 24:1,3 ^e 10:6 Ahaán tô Genesis 1:27; 5:2

tumanan tō mama katō ámmà din asta katō innà din, asta pasábbadé tō mama asta tō sawa din. ⁸Tō duwa dan mému dán sábbad.^f Purisu ánnà dan dán duwa, su inému dan dán sábbad. ⁹Na, su igimu dan ka Manama na sábbad, dì mému na pagsugbanán ka manubù.”

¹⁰Tô igahu si Jesus tun ta balé, iginsà puman tō mga disipulu din tingód ka ágpasugbané. ¹¹Ikgagi si Jesus, na mà din, “Atin ka sumugban tō mama katō sawa din asta kumalyag sikandin katō ássa bayi, makalibug sikandin. ¹²Atin ka sumugban tō bayi katō duma din asta kumalyag katō ássa mama, makalibug sikandin.”

Si Jesus asta tō marénták gabatà

Mar 10:13-16; Mat 19:13-15; Luc 18:15-17

¹³Na, duwán mga manubù na igrpid ka marénták mga gabatà dan tun ki Jesus ébô dappánnan din asta dasalan din. Asal igsapadan dan katō mga disipulu din. ¹⁴Tô igkita si Jesus katō kasapad dan, isókó sikandin, asta igkagi, na mà din, “Pabayà yu yan mga gabatà ébô makapadani dan dini kanak. Yakó ágsapad kandan, su tō mga manubù na ágsarig ka Manama iring katō kasarig ka mga gabatà tun ta ámmà asta innà dan, tō gó é panguluwan ka Manama. ¹⁵Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Atin ka dì summarig tō manubù tun ta Manama iring katō kasarig ka mga gabatà tun ta ámmà asta innà dan, dì sikandin sakupán ka Manama tun ta pagpangulu din.”

¹⁶Na, igsipit i Jesus tō mga gabatà, igdappánnan din sikandan ka bállad, asta igdasalan din.

Kahirapan tō mga ágkaduwánnan

Mar 10:17-31; Mat 19:16-30; Luc 18:18-30

¹⁷Na, tō igpanó si Jesus tikud dutun, duwán sábbad manubù na igpalaguy tun kandin, iglingkóod, asta iginsà, na mà din, “Sir, madigár ka taratinurù. Ándin tō kailangan lumun ku ébô makatanggappa ka kantayan na ándà ágtamanán?”

¹⁸Ikgagi si Jesus, na mà din, “Isalábbuanna su igkagi ka na madigárra. Sábbad dád tō tuu madigár, tō dád Manama. ¹⁹Isóddóran nu tō mga sugù ka Manama. Yakó ágmaté. Yakó áglibug. Yakó ágtakó. Yakó ágtestigos ka bulaló tingód katō unawa yu. Yakó áglimbung. Respetowi yu tō ákniyu ámmà asta innà.”^g

²⁰Igtaba tō manubù, na mà din, “Sir, igbánnalla katō langun tikud pô tō délakkpa pa.”

²¹Igsállág si Jesus tun kandin, asta dakál tō ginawa din kandin. Ikgagi si Jesus, na mà din, “Sábbad dád tō kailangan lumun nu. Ulì ka, asta

^f **10:7-8** Ahaán tō Genesis 2:24. ^g **10:19** Ahaán tō Exodus 20:12-16; Deuteronomio 5:16-20

barigyà nu tô langun kaduwánnan nu. Tukid nu bággéyi tô salapì nu tun ta mga manubù na ágkayù-ayuan.^h Atin ka tô gó é lumun nu, duwán pulsán nu tun ta langit. Na, lónód ka, asta tákkás ka kanak.”

²²Tô igdinág tô manubù katô igkagi i Jesus, igtammud sikandin, asta igpanó na iranu, su dakál tô kaduwánnan din.

²³Na, igsérê-sérê si Jesus tun ta mga disipulu din, asta igkagi sikandin, na mà din, “Mahirap tô kapasakup ka ágkaduwánnan manubù tun ta pagpangulu katô Manama!”

²⁴Isalábbuan tô mga disipulu din tingód katô igkagi din. Asal igkagi puman si Jesus, na mà din, “Tuu mahirap tô kapasakup ka manubù tun ta pagpangulu ka Manama! ²⁵Agad mahirap tô dakál mannanap na ángngadanan kamelyo na mukit tun ta bóbbó ka simat, asal tuu pa mahirap tô kapasakup katô ágkaduwánnan manubù tun ta pagpangulu ka Manama.”

²⁶Na, tuu dan isalábbuan, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Purisu ándà palang manubù na makaluwà tikud tun ta supak ka Manama.”

²⁷Igsállág si Jesus tun kandan asta igkagi sikandin, na mà din, “Dì gó ni malumu ka manubù, asal malumu ka Manama, su tô langun malumu ka Manama.”

²⁸Igkagi si Pedro, na mà din, “Sikami, igtananan déd tô langun katô kaduwánnan dé ébô mákkás ké áknikó.”

²⁹Igkagi si Jesus, na mà din, “Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Tô manubù na igtanan katô kaduwánnan din, mga kataladi din, innà din, ámmà din, mga gabatà din, asta kinamát din ébô pasakup kanak asta ébô tuminurù katô Madigár Gulitán, ³⁰tô gó tô makatanggap ka kadigárran áknganni na ginatus-gatus na dakál pa ka tandingán katô igtananan din. Su bággayan sikandin ka mga kaduwánnan, mga kataladi, mga innà, mga gabatà, asta mga kinamát. Agad girrayatan sikandin áknganni, asal tun ta tapuri álló bággayan sikandin ka kantayan na ándà ágtamanán.

³¹Marapung tô mga manubù na ikóna áknganni makatapuri baling tun ta tapuri álló. Tô mga manubù na ikatapuri áknganni makóna baling tun ta tapuri álló.”ⁱ

Igkagi puman si Jesus tingód katô kamatayan din
Mar 10:32-34; Mat 20:17-19; Luc 18:31-34

³²Na, tô igpanó si Jesus tun ta Jerusalem, sikandin tô iguna tun ta dalan. Isalábbuan tô mga disipulu din, asta imáddangan tô mga manubù na ikatalundug. Ipgaglimud i Jesus tô sapulù duwa (12) disipulu din, asta

^h **10:21** Ágkayù-ayuan, ó kabos, timawa. ⁱ **10:31** Marapung tô mga manubù na ákgangadanan áknganni mabbabà baling é kamanubuan dan tun ta tapuri álló. Tô mga manubù na mabbabà é kamanubuan áknganni kangadanan baling tun ta tapuri álló.

igulit sikandin ka ándin tō dumunggù tun kandin, na mà din, ³³“Na, madun kid tun ta Jerusalem. Sakán na Igpamanubù tō bággén tun ta bállad katô mallayat ka mga pangulu ka templo asta mga taratinurù ka sugù. Pasábbadé dan kumagi na kailangan matayanna. Bággénna ikandan tun ta bállad ka mga manubù na ánnà Judio. ³⁴Ngisiyanna ikandan, ilábbanna, lagpássáanna, asta matayanna. Asal mantéya puman tun ta ikatállu álló.”

Tô duwa gabatà i Sebedeo
Mar 10:35-45; Mat 20:20-28

³⁵Na, igsadun tun ki Jesus tō duwa gabatà i Sebedeo na si Santiago asta si Juan. Igkagi sikandan, na mà dan, “Sir, kakalyag dé na lumun nu para áknami tō pamuyuán dé áknikó.”

³⁶Igkagi si Jesus, na mà din, “Ándin tō kakalyag yu na lumun ku para ákniyu?”

³⁷Igkagi sikandan, na mà dan, “Tun ta pagpangulu nu, pónsad ké madani tun áknikó, na sábbad dadan ta kawanan nu, asta sábbad dadan ta ibang nu.”

³⁸Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Ándà yu kasóddóri ka ándin tō igpamuyù yu. Makatiis kó katô kahirapan iring katô kahirapan na masig dán dumunggù kanak? Makatiis kó katô ranu iring katô ranu na masig dán dumunggù kanak?”^j

³⁹Igtaba sikandan, na mà dan, “Óó, makatiis ké.”

Igkagi si Jesus, na mà din, “Matuman na dunguan kó gó katô kahirapan na dumunggù kanak, asta dunguan kó gó katô ranu na dumunggù kanak. ⁴⁰Asal diya makatandô ákniyu ka makónsad kó madani kanak, su munsad madani kanak tō mga manubù na taganà dán igsalin.”

⁴¹Na, tō igdinág tō sapulù (10) disipulu ka ándin tō igkagi dan tun ki Jesus, isókó dan ki Santiago asta ki Juan. ⁴²Purisu iga paglimud i Jesus tō langun dan, asta igkagi sikandin, na mà din, “Isóddóran yud na tun ta mga manubù na ánnà Judio, inalayun ágsugù tō mga ágpangulun katô mga sakup dan. Inalayun ágsugù-sugù tō mallayat mga manubù katô mga ágpanguluwan dan. ⁴³Asal dì mému ka makéring kó kandan. Su tō manubù tun ákniyu na imun mallayat é kamanubuan, tō gó é kailangan imun na ágsuguánnán yu. ⁴⁴Asta tō manubù na imun pangulu yu, tō gó é kailangan mému na állang katô langun. ⁴⁵Méring sikandin kanak na Igpamanubù, su igsadunna dini ánnà ébô tabanganna katô manubù, asal igsadunna dini ébô tumabangnga katô mga manubù. Ikataganà ad na matayan ébô tábbusán ku tō marapung manubù.”

^j 10:38 Tô gó é kóbadan ka kagi din, “Makénám kó tun ta mappait kopa ka ranu na masig kud inámmán? Makapabunyag kó tun ta bunyag ka ranu na masig dán bunyagán kanak?”

Ikakita tō bólóg na si Bartimeo

Mar 10:46-52; Mat 20:29-34; Luc 18:35-43

⁴⁶ Na, igukit si Jesus asta tō mga disipulu din tun ta lunsud ka Jerico, asta tuu marapung tō mga manubù na igtákkás kandan. Tō igpanó dan tikud tun ta Jerico, duwán bólóg na igunsad tun ta ligad ka dalan asta ágpamuyù. Ánggadanan sikandin ki Bartimeo na batà i Timeo. ⁴⁷Tō igdinág sikandin na si Jesus na taga Nazaret tō iglabé, igullaó sikandin, na mà din, “Jesus, rubbad i David, kéduwiya!”

⁴⁸ Marapung tō manubù na igsapad kandin, asta igkagi dan na kailangan dì sikandin mótep. Asal ágrayan baling sikandin gullaó, na mà din, “Rubbad i David, kéduwiya!”

⁴⁹ Purisu igsódô si Jesus, asta igkagi sikandin, na mà din, “Angé yu sikandin.”

Purisu igkangé dan sikandin, na mà dan, “Pasarig ka katô pusung nu. Tindág ka, su igapakangé ka ikandin.”

⁵⁰ Igtananan din tō kisì din, sékót sikandin igtindág, asta iga padani tun ki Jesus. ⁵¹ Igkagi si Jesus tun kandin, na mà din, “Ándin tō kakalyag nu na lumun ku para áknikó?”

Igkagi tō bólóg, na mà din, “Sir, malyagga makakita.”

⁵² Igkagi si Jesus, na mà din, “Mému mulì ka. Inólian kad su igsarig ka kanak.”

Tigkô dáp ikakita dán sikandin, asta igtalundug sikandin ki Jesus tun ta dalan.

Igdunggù si Jesus tun ta Jerusalem

Mar 11:1-11; Mat 21:1-11; Luc 19:28-40; Juan 12:12-19

11 ¹Na, tō igsadun dan tun ta Jerusalem, iga padani dan tun ta mga lunsud ka Betpahe asta Betania na tun ta Pabungan ka Olibo. Igpóna i Jesus tō duwa disipulu din, na mà din, ²“Una kó tun ta lunsud. Ka dumunggù kó, kitanán yu tō nati ka asno^k na ándà pa kinnami sakayi ka manubù. Igikát tō nati, asal akas yu, asta pid yu dini kanak. ³Atin ka duwán manubù na minsà ákniyu ka manan ka igakas yu, kagiyi yu na kailangan sakayan katô Áglangngagán, asta sékót din pólíán.”

⁴Na, igpanó dan, asta igkita dan tō asno na igikát tun ta luwà ka sállat ka balé madani tun ta dalan, asta igakas dan. ⁵Iginsà tō mga manubù na ágtindág dutun, na mà dan, “Manan ka igakas yu tō nati?”

⁶Igulit tō duwa disipulu tingód katô igkagi i Jesus kandan, asta ignunug dan. ⁷Na, iga pid dan tō nati tun ki Jesus, igampas dan tō mga umpak dan tun ta bókkóng katô nati, asta igsaké si Jesus. ⁸Igsánnar

^k **11:2** Tō asno iring na kudà.

katô marapung manubù tô mga umpak dan tun ta dalan na ukitan din. Igtampád katô duma mga manubù tô mga daun ka palmera asta igsánnar dan tun ta dalan.¹ ⁹Igullaó tô langun manubù na igtákkás ki Jesus, agad tô ikóna asta tô ikatalundug, na mà dan, “Durungán ta tô Áglangngagán! Durungán ta ni igpapid katô Áglangngagán! ¹⁰Madigár tô pagpangulu din na iring katô pagpangulu katô kamónaan ta sayyan na si David. Durungán ta tô Manama tun ta langit!”^m

¹¹ Na, igdunggù si Jesus tun ta Jerusalem, asta igpanayun sikandin tun ta templo. Tô igsállág din tô langun, igsadun sikandin asta tô sapulù duwa (12) disipulu din tun ta Betania, su masig dán ágsalláp tô álló.

Tô kayu igeria na ándà buuy
Mar 11:12-14; Mat 21:18-19

¹² Tô sállám dán, róggun igpanó dan tikud tun ta Betania, ighballus si Jesus. ¹³ Tun ta madiyù, igkita din tô kayu igeria na daunán, asta igsadun sikandin ébô mamasak ka buuy. Tô igdunggù sikandin, marag dád daun tô igkita din, su ándà pa dunggù tô timpo katô kabuuy ka igeria. ¹⁴ Igkagi sikandin tun ta kayu, na mà din, “Tikud áknganni, ándà dán manubù na makakan ka buuy kani kayu ni.”

Igdinág katô mga disipulu tô igkagi din.

Tô madigár áglumun tun ta templo
Mar 11:15-19; Mat 21:12-17; Luc 19:45-48; Juan 2:13-22

¹⁵ Tô igdunggù dan tun ta Jerusalem, igsadun si Jesus tun ta templo, asta igabug din tô langun manubù na ágbarygà asta ágbayad tun ta plasa ka templo. Igbantang din tô mga lamisa katô mga manubù na ágbullas ka salapì,ⁿ asta igbantang din tô gunsadanan katô mga manubù na ágbarygà ka salapati. ¹⁶ Igsapadan din tô langun manubù na igpid ka kaduwánnan dan na gukit tun ta plasa ka templo. ¹⁷ Na, igtinurù sikandin, na mà din, “Mà katô kagi ka Manama,

“ ‘Tô balé ku, tô gó é ágdasalanan katô langun manubù.’^o
Asal igimu yud ni na gállássanan ka mga tulisan.”

¹⁸ Tô igdinág tô mallayat ka mga pangulu ka templo asta katô mga taratinurù ka sugù katô igkagi i Jesus, igplano dan na matayan dan sikandin. Imáddangan dan ki Jesus, su isalábbuan tô langun manubù tingód katô ágtinuruán din.

¹⁹ Tô igsalláp dán tô álló, igpanó si Jesus asta tô mga disipulu din tikud tun ta Jerusalem.

¹ **11:8** Tô gó é ágkémun dan ka tanggapán dan tô manubù na imun harì.   ^m **11:9-10** Ahaán tô Salmo 118:25-26   ⁿ **11:15** Ágbullas ka salapì; kailangan bullasán tô salapì ka ássa mga banuwa ébô duwán salapì na ággamítán tun ta templo.   ^o **11:17** Isaías 56:7; Jeremias 7:11

Igangu tō kayu igera
Mar 11:20-26; Mat 21:20-22

20 Tô sállám dán, iglabé si Jesus asta tō mga disipulu din katō kayu igera, asta igkita dan na igangu dán agad tun ta dalid. 21 Ikasampát si Pedro, asta igkagi sikandin tun ki Jesus, na mà din, “Sir, sállág nu! Igangu dán tō kayu igera na igkagiyán nu bani.”

22 Igkagi si Jesus, na mà din, “Kailangan sumarig kó ka Manama. 23 Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Atin ka kumagi tō manubù kani pabungan na makangé asta malin tun ta dagat, ka dì ágduwa-duwa tō pusung din, asal ágbánnal sikandin na matuman tō kagi din, matuman gó malumu. 24 Purisu kumagiya ákniyu, atin ka ágdasal kó katō Manama, asta duwán pamuyuán yu, bánnal kó na matanggap yu, asta matuman para ákniyu. 25 Atin ka ágdasal kó, ka duwán duma manubù na ándà yu pa pasinsiyayi, pasinsiyayi yu gó sikandin ébô pasinsiyaan kó katō Ámmà yu na Manama tun ta langit. 26 [Atin ka dì yu pasinsiyaan tō duma manubù, dì kó pasinsiyaan katō Ámmà yu na Manama tun ta langit.]”

Insà tingód katō igpapid ki Jesus
Mar 11:27-33; Mat 21:23-27; Luc 20:1-8

27 Na, igsadun puman si Jesus asta tō mga disipulu din tun ta Jerusalem. Róggun ágpanó-panó si Jesus tun ta plasa katō templo, igpadani tun ki Jesus tō mallayat ka mga pangulu ka templo, tō mga taratinurù ka sugù, asta tō mga ágtugállán ka Judío. 28 Iginsà sikandan, na mà dan, “Sadan é igtikudan katō langun na áglumun nu? Sadan tō igpapid áknikó?”

29 Igkagi si Jesus, na mà din, “Duwán insà ku ákniyu. Atin ka makataba kó, mulitta ákniyu ka sadan tō igpapid kanak. 30 Na, sadan tō igpapid ki Juan na munyag? Tô Manama, ó tō manubù? Taba kó kanak.”

31 Purisu igpatóngkóé dan ka ándin tō madigár taba dan kandin, na mà dan, “Atin ka tumaba ki na Manama tō igpapid ki Juan, insaán ki ikandin na manan ka ándà ki bánnal ki Juan. 32 Asal dì ki tumaba na manubù tō igpapid ki Juan.”

Tô gó é igkagi dan su imáddangan dan katō mga manubù na ilimud, su ágpanámdám tō langun na bánnal propeta ka Manama si Juan. 33 Purisu igtaba dan ki Jesus, na mà dan, “Ándà dé kasóddóri.”

Igkagi si Jesus, na mà din, “Su ándà kó taba katō insà ku, diya pagsik mulit ákniyu ka sadan tō igpapid kanak na lumumuwa katō áglumun ku.”

Panunggiringan tingód katō kinamát
Mar 12:1-12; Mat 21:33-46; Luc 20:9-19

12 1 Na, igulit i Jesus ni mga panunggiringan tun kandan, na mà din, “Duwán sábbad manubù na duwán tanà na igpamulaan din

ka paras. Igkoralan din ni, asta igimu din tō garikanan ka buuy ka paras. Igpatindág din tō balé na ágtómmónganan. Igpadóppónan din tō kinamát katô ássa mga taralumu ka tanà, asta igsadun sikandin tun ta madiyù banuwa. ²Tô igdunggù tō timpo na matássan dán tō buuy katô paras, duwán sábbad állang na igapid katô tigatun tun ta mga taradóppón ébô mangé katô buuy na kandin bahin. ³Asal igámmát dan tō állang, iglagpás dan, asta igaþí dan na ándà palang piniddan din. ⁴Duwán ássa állang na igapid katô tigatun, asal iglagpás dan tō ulu din, asta igaþayayyà dan sikandin. ⁵Duwán ássa állang na igapid katô tigatun, asal igmatayan dan. Marapung pa tō ássa mga állang na igapid din tun kandan, asal duwán iglagpás dan, asta duwán igmatayan dan. ⁶Na, tun ta katapuriyan, igaþid din tō kandin batà na ágginaawaan din, su panámdám din na bánnalán dan tō kandin batà. ⁷Asal igpatóngkóé tō mga taradóppón, na mà dan, ‘Ni gó é makatigatun kani tanà ka maté tō ámmà din. Na, matayan ta sikandin ébô sikita tō makatigatun kani tanà.’ ⁸Purisu igámmát dan sikandin, igmatayan dan, asta igguyud dan tō lawa din tun ta luwà katô kinamát.’

⁹Igkagi si Jesus, “Na, kagin ku ákniyu ka ándin tō lumun katô tigatun kandan. Madun sikandin, matayan din tō madat mga taradóppón, asta padóppónan din katô ássa mga manubù.”

¹⁰Igkagi si Jesus, na mà din, “Iring na ándà kó gó basa kani kagi ka Manama, na mà din,

“Duwán sábbad batu na igantug katô mga gimu ka balé, su kéman dan ka ándà ágpulusán. Asal ándà dan kasóddóri na tō gó tō batu na tuu ágkailanganán katô balé. ¹¹Madigár ni iglumu katô Áglangngagán, asta durungán ta sikandin.”^p

¹²Na, tō igdinág dan katô igkagi i Jesus, isóddóran dan na sikandan tō isugatan katô panunggiringan na igulit din. Purisu ámmáttán dan pád sikandin, asal ándà dan ikému, su imáddangan dan katô mga manubù na ágpaminág ki Jesus. Purisu igtananan dan sikandin, asta igpanó dan.

Insà tingód katô bayad ka buwis

Mar 12:13-17; Mat 22:15-22; Luc 20:20-26

¹³Na, duwán mga Pariseo asta mga sakup i Herodes na igaþid katô mga ágtugállán ka simbaan ka Judio tun ki Jesus. Ágpamasak dan ka dimanda dan ukit katô ágkagin din. ¹⁴Tô igdunggù dan tun ki Jesus, igkagi sikandan, na mà dan, “Sir, isóddóran dé na ágkasarigan ka, asta dì ka ágkapid ka panámdám ka mga manubù, su agad ándin tō bónnóng ka manubù, bánnal tō ágtinuruán nu tingód katô kakalyag ka Manama. Na, uliti ké. Atin ka mayad ké ka buwis tun ta emperador ka Roma, lumapas ké ka mga sugù ka Manama? Kailangan mayad ké, ó dì?”

^p 12:10-11 Salmo 118:22-23

¹⁵ Asal isóddóran i Jesus na ánnà nángngà tō kakalyag dan tun ta saruhan ka Manama. Purisu igkagi sikandin, na mà din, “Manan ka kuminnam kó kanak? Pakita yu kanak tō salapì na bayad yu katô buwis ébô sállággán ku.”

¹⁶ Igpakita dan kandin tō salapì. Iгинsà si Jesus, na mà din, “Sadan bónnóng asta ngadan tō igtágù nit salapì?”

Igtaba sikandan, na mà dan, “Tō emperador ka Roma.”

¹⁷ Igkagi si Jesus, na mà din, “Bággé yu tun ta emperador tō nángngà bággén yu tun ta emperador, asta bággé yu tun ta Manama tō nángngà bággén yu tun ta Manama.”

Purisu isalábbuan dan gó kandin.

Insà tingód katô kantayan

Mar 12:18-27; Mat 22:23-33; Luc 20:27-40

¹⁸ Na, duwán mga Saduseo na igpadani tun ki Jesus. Tō gó tō mga manubù na ágtinurù na dì manté puman tō mga manubù na inaté dán. Iгинsà dan ki Jesus, na mà dan, ¹⁹“Sir, igsugù si Moises áknita tingód katô lumun katô mga mataladi gamama. Atin ka maté tō mama na ándà pa batà katô sawa din, tō kataladi din kailangan kumalyag katô sawa katô inaté, na ipag din na ibalu, ébô ukit kandin duwán mému batà para katô kataladi din na inaté.^q ²⁰Na, duwán pittu mataladi gamama. Igkalyag tō kaké dan, asta inaté sikandin na ándà pa batà din. ²¹Purisu tō ikaduwa kataladi igkalyag katô bayi, asal inaté sikandin na ándà pa batà din. Magunawa tō inému tun ta ikatállu mama ²²sippang tun ta ikapittu, su tō tagsábbad-sábbad katô pittu mataladi na igkalyag katô bayi inaté langun na ándà palang batà dan. Tun ta katapuriyan, inaté pagsik tō bayi. ²³Na, ulit nu áknami. Atin ka manté puman tō mga manubù, sadan tun ta pittu mataladi tō bánnal duma katô bayi? Su igkalyag tō pittu dan kandin.”

²⁴ Igkagi si Jesus, na mà din, “Duwán sayup yu, su ándà yu kagpátti tō kagi ka Manama na igsulat, asta ándà yu kasóddóri ka ándin tō lumun ka Manama ukit katô katulusan din. ²⁵Ka antén puman ka Manama tō mga manubù, dì dan dán pakalyagé, su iring dan dán katô mga panaligan ka Manama tun ta langit. ²⁶Tingód katô kanté puman ka Manama ka mga manubù, iring na ándà kó gó basa tun ta libro na igsulat i Moises tingód ka igpakita tō Manama kandin tun ta mabbabà kayu na igrágrág. Igkagi tō Manama kandin, na mà din,

“Sakán tō Manama na ágpangadapán i Abraham, i Isaac, asta i Jacob.”^r ²⁷Dì ágpangadap ka Manama tō mga manubù na ándà kantayan, asal tō mga manubù na duwán kantayan, tō gó tō ágpangadap ka Manama. Purisu ánnà nángngà tō kénagpát yu.”

^q 12:19 Ahaán tō Deuteronomio 25:5   ^r 12:26 Exodo 3:6,15

Tô sugù na tuu ágkailanganán
Mar 12:28-34; Mat 22:34-40; Luc 10:25-28

²⁸ Na, igpadani tô sábbad taratinurù ka sugù, asta igdinág din tō tinóngkóan dan. Tô ikasóddór sikandin na madigár tō igtaba i Jesus kandan, iginsà sikandin, na mà din, “Tun ta langun sugù, ándin sugui é una na ágkailanganán?”

²⁹ Igkagi si Jesus, na mà din, “Ni gó tō sugù na una na ágkailanganán.

“Tô langun yu mga rubbad i Israel, paminág kó kanak. Tingód katô Áglangngagán na Manama ta, tō dát gó tō Manama. ³⁰ Ginawayi yu tō Áglangngagán na Manama yu tikud tun ta tibuk pusung yu, tikud tun ta tibuk kantayan yu, tikud tun ta tibuk panámdám yu, asta tikud tun ta tibuk bákkár yu.”^s

³¹ Ni gó tō sugù na ikatalundug katô tagnà,

‘Ginawayi yu tō unawa yu na iring katô kaginawa yu katô ákniyu sarili.’^t

Ándà dán ássa sugù na tuu pa ágkailanganán ka tandingán katô duwa sugù.”

³² Igkagi tō taratinurù, na mà din, “Sir, nángngà tō igkagi nu na tō dát gó tō Manama, asta ándà dán ássa.”^u ³³ Asta kailangan ginawaan ta sikandin tikud tun ta tibuk pusung ta, tikud tun ta tibuk panámdám ta, asta tikud tun ta tibuk bákkár ta, asta kailangan ginawaan ta tō unawa ta na iring katô kaginawa ta katô áknita sarili. Tô gó tō tuu pa ágkailanganán ka tandingán katô paggóbbó ta katô mga mannanap na bággén tun ta Manama.”^v

³⁴ Tô ikasóddór si Jesus na mapandé tō taba din, igkagi sikandin, na mà din, “Masig kad masakup tun ta pagpangulu ka Manama.”

Tikud katô álló tō, ándà palang manubù na igkinnam iginsà kandin.

Insà tingód katô Mesiyas
Mar 12:35-37; Mat 22:41-46; Luc 20:41-44

³⁵ Na, róggun igtinurù si Jesus tun ta templo, igkagi sikandin, na mà din, “Tô mga taratinurù ka sugù ágtinurù na rubbad i David tō Mesiyas.

³⁶ Asal si David tō igpasulat katô Ugis Espiritu kani kagi,

“Igkagi tō Manama tun ta Áglangngagán ku: Unsad ka kannun ta kawanan ku sippang ka manaluwa katô mga usig nu.”^w

³⁷ Purisu su si David tō igkagi na Áglangngagán din tō Mesiyas, pamánnun na tō Mesiyas tō rubbad i David?”

^s 12:29-30 Deuteronomio 6:4-5   ^t 12:31 Levítico 19:18   ^u 12:32 Ahaán tō Deuteronomio 6:4; 4:35; Isaías 45:21   ^v 12:33 Ahaán tō Deuteronomio 6:5; Levítico 19:18

^w 12:36 Salmo 110:1

Igkagi si Jesus tingód katô mga taratinurù ka sugù

Mar 12:37-40; Mat 23:1-12; Luc 20:45-47

Na, idayawan tô langun manubù na igaaminág ki Jesus. ³⁸Tô igitinurù si Jesus, igkagi sikandin, na mà din, “Banté kó katô mga taratinurù ka sugù. Atin ka ágpanó-panó dan, gumpak dan ka kapa, asta malyag dan respetowan katô duma mga manubù tun ta plasa. ³⁹Malyag dan munsad tun ta madigár gunsadanan tun ta mga simbaan ka Judío. Malyag dan munsad tun ta igantaganañ katô mga manubù na mallayat é kamanubuan tun ta dakál kalimudan. ⁴⁰Sikandan tô gagó ka kaduwánnan katô mga gabayi balu. Ágtambunan dan tô madat linumuwan dan ukit katô mallayat mga kadasal. Purisu tuu madat tô supak na padungguán ka Manama kandan.”

Tô igbággé katô bayi balu

Mar 12:41-44; Luc 21:1-4

⁴¹Na, igunsad si Jesus tun ta tubang katô ágtaguanañ ka salapì na ágbággén tun ta Manama tun ta templo. Igparimuya sikandin katô mga manubù na ágdabù ka salapì. Marapung tô mga ágkaduwánnan na ágdabù ka dakál salapì. ⁴²Na, igdunggù tô sábbad ágkayù-ayuan bayi balu, asta igdabù sikandin ka duwa dád kadakù na délák é lagà. ⁴³Igtawar i Jesus tô mga disipulu din, asta igkagi sikandin, na mà din, “Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Tuu pa dakál tô igbággé katô bayi balu ka tandingán katô igbággé katô langun dan tun ta templo. ⁴⁴Su tô dád sobra tô igbággé katô langun dan, asal tô bayi balu, agad ágkayù-ayuan sikandin, igbággé din tô langun ka salapì din, asta ándà palang isamà tun kandin.”

Tigkanayan ka kahirapan

Mar 13:1-13; Mat 24:1-14; 10:17-22; Luc 21:5-19

13 ¹Na, tô igpanó si Jesus tikud tun ta templo, igkagi tô sábbad disipulu din, na mà din, “Sir, sállág nu, su madigár ágsálláaggán ni mga batu na iglabat, asta madigár ágsálláaggán tô mga ássa-ássa balé!”

²Igkagi si Jesus kandin, na mà din, “Ni mga ássa-ássa balé tun ta templo na ágsálláaggán yu, dadattan tô langun, asta ándà palang sábbad batu masamà tun ta bówwó katô ássa batu.”

³Na, igsadun dan tun ta Pabungan ka Olibo na ikatubang katô templo. Igunsad si Jesus, asta igpadani tun kandin si Pedro, si Santiago, si Juan, asta si Andres na ándà duma manubù. Iginsà sikandan, na mà dan, ⁴“Uliti ké. Kadángngan matuman tô igulit nu? Ándin tô kakilalaan na masig dán matuman tô langun kani?”

⁵Igkagi si Jesus, na mà din, “Banté kó ébô dì kó mapid. ⁶Marapung tô mga manubù na mid ka ngadan ku, su mà kagi dan Mesiyas, asta

marapung tō mga manubù na mapid asta mákkás kandan. ⁷Atin ka ágkadinággan yu na duwán mga gira tun ta madani asta tun ta madiyù, yakó ágkamáddangan. Kailangan matuman pa yan, asal ánnà pa yan tō ágtamanán. ⁸Su marapung tō mga banuwa na pagíraé, asta sumulung tō mga sakup ka sábbad harì katô mga sakup ka ássa harì. Duwán mga linug tun ta kaluwagan kani banuwa, asta duwán ballus. Ni gó tō katigkanayan katô kahirapan na dumunggù.

⁹“Purisu banté kó, su paruudan kó, asta palagpássán kó tun ta mga simbaan ka Judío. Piddán kó tun ta tubang ka mga gobernador asta mga harì tingód katô kapasakup yu kanak ébô mulit kó kandan tingód kanak. ¹⁰Tô dì pa dumunggù tō ágtamanán, ulit-ulitán pa ni Madígrár Gulinán ébô makasóddór tō langun manubù. ¹¹Atin ka piddán kó tun ta mga manubù na rumuud ákniyu, yakó ágkatanaan tingód katô kagin yu kandan, su tō oras tō, bággyan kó ka kakatigan ébô makataba kó kandan, su ánnà tikud tun ákniyu tō kagin yu, asal tikud tun ta Ugis Espíritu. ¹²Duwán mga manubù na pammát katô mga kataladi dan ébô matayan. Duwán mga ámmà na pamaté katô mga gabatà dan. Duwán mga gabatà na musig katô ámmà asta innà dan, asta pamatayan dan. ¹³Karingasaan kó katô langun manubù tingód katô kapasakup yu kanak. Asal matábus tō manubù na makatiis katô langun kahirapan.”

Makamáddang na kitanán tun ta templo Mar 13:14-23; Mat 24:15-28; Luc 21:20-24

¹⁴“Na, atin ka kitanán yu tō ágkaringasaan ka Manama na igtindág tun ta dì nángngà tindággan (kailangan makagpát tō manubù na masa kani), kailangan malaguy tō langun taga Judea, asta madun dan tun ta pabunganán. ¹⁵Tô mga manubù na tun ta luwà katô balé dì mému makahu ébô mangé ka kaduwánnan. ¹⁶Tô mga manubù na áglumu tun ta kinamát dì mému makólì ébô mangé ka gilisan dan. ¹⁷Makédu-édu tō mga gabayi na mabáddás ó ágpasusu tō álló tō! ¹⁸Dasal kó tun ta Manama ébô ánnà magánnó timpo tō kapalaguy yu. ¹⁹Tuu madat tō kahirapan na dumunggù. Ándà palang kahirapan na tuu pa madat tikud tun ta katigkanayan kani banuwa sippang áknganni, asta ándà palang kahirapan na dumunggù na tuu pa madat ka tandingán kani. ²⁰Atin ka dì pabbabaán katô Áglangngagán tō kadugayan katô kahirapan, maté tō langun manubù. Asal tingód katô mga manubù na igsalin ka Manama, pabbabaán din tō kadugayan.

²¹“Purisu atin ka duwán kumagi ákniyu, ‘Na, dini dán tō Mesiyas!’ ó duwán kumagi, ‘Taddô tō Mesiyas!’ yakó ágbánnal kandan. ²²Su duwán mga manubù na mà kagi Mesiyas asta mà kagi propeta ka Manama. Lumun dan tō mga pató asta mga kasalábbuan ébô mapid pád tō mga manubù na igsalin ka Manama. ²³Purisu banté kó, su taganà a igulit ákniyu.”

Lumónód si Jesus nit banuwa

Mar 13:24-27; Mat 24:29-31; Luc 21:25-28

24 “Atin ka mapángnga ni kahirapan, kumangittáng tō álló asta dì miló tō bulan. **25** Mómpad tō mga karani asta makálláng tō langun tun ta langit. **26** Kitanán katô langun manubù tō kadunggù ku tun ta sagulapun, su lumónódda na Igpamanubù na tákkássan katô katulusan ku asta katô tuu séllaán ku.^x **27** Papiddán ku tō mga panaligan ku na lumimud katô langun manubù na igsalin ku tikud tun ta kaluwagan kani banuwa, agad ánda é góddóan dan.”

Panunggiringan tingód katô kayu igera

Mar 13:28-31; Mat 24:32-35; Luc 21:29-33

28 “Na, paminág kó kani panunggiringan tingód katô kayu igera. Atin ka kitanán yu tō kayu na gugbus asta ágdaun, kasóddóran yu na masig dán dumunggù tō ágsánnang timpo. **29** Purisu atin ka kitanán yu tō katumanan katô igkagi ku ákniyu, kasóddóran yu na masiggad lumónód. **30** Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Tō dì pa maté tō mga manubù áknganni, matuman pa ni langun. **31** Mandà gó tō langit asta ni tanà, asal dì gó mandà tō langun ka kagi ku.”

Kailangan tumaganà tō langun manubù

Mar 13:32-37; Mat 24:36-44

32 “Asal ándà palang manubù na ikasóddór ka ándin állawi ó urasi tō kalónód ku. Ándà pagsik ikasóddór tō mga panaligan ka Manama tun ta langit. Agad sakán na Batà ka Manama, ándà i ikasóddór, su Ámmà ku dát tō ikasóddór. **33** Purisu taganà kó, su ándà yu kasóddóri ka kadángngan dumunggù a. **34** Tō kalónód ku iring na manubù na madun tun ta madiyù banuwa. Tō dì pa panó, duwán talan din tun ta langun ágsuguánnán din, su duwán lumun ka tagsábbad-sábbad kandan sippang ka mulì sikandin. Suguán din tō manubù na ágbanté tun ta sállat ka balé din, na mà din, ‘Banté ka!’ **35** Purisu taganà kó, su ándà yu kasóddóri ka kadángnganna dumunggù na iring ka tigatun ka balé, agó kasalláp ka álló, ó tángngà ka dukilám, ó masig dán ágkasállám, ó sállám. Purisu taganà kó, **36** agó tigkô lumónódda asta kitanán ku sikiyu na ágtudug. **37** Tō igkagi ku ákniyu, tō gó tō ágkagin ku tun ta langun manubù, na, taganà kó.”

Plano na matayan si Jesus

Mar 14:1-2; Mat 26:1-5; Luc 22:1-2; Juan 11:45-53

14 **1** Na, duwa pa álló tō kadunggù katô Kalimudan Ka Kalabé asta tō kakan katô mga Judío ka Pan Na Ándà Pagpatubù. Ágplano

^x **13:26** Ahaán tō Daniel 7:13

tô mallayat ka mga pangulu ka templo asta tô mga taratinurù ka sugù tingód katô lumun dan ébô ámmáttán dan si Jesus na ándà duma manubù na makasóddór ébô matayan sikandin. ² Su igkagi sikandan, na mà dan, “Dì ta sikandin pammáttán dalám ka kalimudan agó sumamuk tô langun manubù na inalayun ágpaminág kandin.”

Igbusbusan si Jesus ka pamammut
Mar 14:3-9; Mat 26:6-13; Juan 12:1-8

³Na, róggun dutun si Jesus ta lunsud ka Betania, igsadun sikandin tun ta balé i Simon na inólian katô bógók din na tétek. Róggun igkan dan, duwán bayi na igrpid ka pamammut na dakál é lagà na igimu tikud ka nardo asta igdalám tun ta katiyà na alabastro. Igpadani tô bayi tun ki Jesus, igrpássà din tô katiyà, asta igrbusbus din tô pamammut tun ta ulu i Jesus. ⁴Na, duwán mga manubù na isókó, asta igpanámdám sikandan, na mà dan, “Inólaan tô pamammut. ⁵Madigár pád ka barigyaán ka sobra ka tállu gatus (300) abuk ka salapì denario asta bággén tun ta mga ágkayù-ayuan.”

Purisu igbuyas dan tô bayi. ⁶Asal igkagi si Jesus, na mà din, “Pabayà yu ni bayi. Yakó ágbuyas kandin. Madigár tô iglumu din kanak. ⁷Inalayun duwán mga ágkayù-ayuan na mému yu tabangan. Agad kadángngan na duwán kakalyag yu, mému kó makatabang kandan. Asal diya móddô dini ákniyu ka ándà ágtamanán. ⁸Iglumu kani bayi tô nángngà lumun din. Ukit ka kabusbus din katô pamammut, igtaganà din ni lawa ku para katô kalábbáng kanak. ⁹Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Agad ánda é gulit-ulitan katô Madigár Gulitán tun ta kaluwagan kani banuwa, ultán tô iglumu din kanak. Dì sikandin kalingawan.”

Igtandô si Judas na pammáttán din si Jesus
Mar 14:10-11; Mat 26:14-16; Luc 22:3-6

¹⁰Na, duwán sábbad tun ta sapulù duwa (12) disipulu i Jesus na ágngadanán ki Judas Iscariote. igsadun sikandin tun ta mallayat ka mga pangulu ka templo ébô tumóngkô kandan tingód ka kapammát din ki Jesus. ¹¹Tô igdinág dan katô kagi din, idayawan dan, asta igtandô dan na duwán salapì na bággén dan tun kandin. Purisu igangat si Judas ka madigár timpo ébô pammáttán din si Jesus.

Kalimudan Ka Kalabé
Mar 14:12-21; Mat 26:17-25; Luc 22:7-14,21-23; Juan 13:21-30

¹²Na, igdunggù tô tagnà álló ka kalimudan na ágkan tô mga Judio ka Pan Na Ándà Pagpatubù. Tô gó tô álló na guyón dan tô nati ka karnero na ágsáddaán dan dalám katô Kalimudan Ka Kalabé. Na, igpadani tô mga disipulu i Jesus tun kandin, asta iginsà sikandan, na mà dan, “Ánda

táppad tō kakalyag nu na taganaan dé katô kannan katô Kalimudan Ka Kalabé?”

¹³Purisu igsugù din tō duwa disipulu din, na mà din, “Sadun kó tun ta Jerusalem, asta summarán yu tō sábbad mama na igtiang ka bangà na ipánnù ka wayig. Tákkás kó kandin. ¹⁴Tō igahu sikandin tun ta balé, uliti yu tō tigatun katô balé, ‘Iginsà tō Taratinurù ka ánda táppad tō kannan din katô Kalimudan Ka Kalabé na duma áknami na mga disipulu din.’ ¹⁵Pakitanán din ákniyu tō dakál kuwarto tun datas ka balé na igtaganà dán. Tō gó é taganaan yu katô ágkannán ta.”

¹⁶Purisu igpanó tō duwa disipulu din, asta igsadun dan tun ta Jerusalem. Igkita dan tō kuwarto na iring katô igulit i Jesus kandan, asta igtaganà dan tō langun para katô Kalimudan Ka Kalabé.

¹⁷Tō igsalláp dán tō álló, igsadun si Jesus asta tō sapulù duwa (12) disipulu din. ¹⁸Róggun ágkan dan, igkagi si Jesus, na mà din, “Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Duwán sábbad ákniyu na pammát kanak. Sikandin tō sábbad na ágkan duma kanak.”

¹⁹Purisu tuu iranu tō pusung dan, asta iginsà tō tagsábbad kandan, na mà dan, “Sakán?”

²⁰Igkagi si Jesus, na mà din, “Sikandin tō sábbad tun ta sapulù duwa (12) ákniyu. Sikandin tō sábbad na ágtugán kanak. ²¹Matéya na Igpamanubù, su tō gó é igsulat sayyan tingód kanak. Asal makédu-édu tō manubù na pammát kanak! Tuu pa madigár kandin ka ándà kamanubù.”^y

Tingód ka kamatayan katô Áglangngagán

Mar 14:22-26; Mat 26:26-30; Luc 22:15-20; 1Cor 11:23-25

²²Na, róggun ágkan dan, igkangé i Jesus tō pan, igpasalamat sikandin tun ta Manama, igtáppik-táppik din tō pan, asta ighbággé din tun kandan. Igkagi sikandin, na mà din, “Tanggap yu ni pan, su ni gó ni lawa ku.”

²³Igkangé din pagsik tō kopa, igpasalamat sikandin, igpénám din kandan, asta iginám dan langun. ²⁴Igkagi si Jesus, na mà din, “Ni ginámmán ni tō dipanug ku na ulaán para katô marapung manubù. Ni gó tō ágpasóddór na duwán kapókit ka Manama dutun ta mga manubù. ²⁵Paminág yu ni kagin ku ákniyu. Diyad muman minám kani ginámmán ta sippang ka minámma katô mantu bino tun ta pagpangulu katô Manama.”

²⁶Na, igkanta dan tingód katô pagdurung dan ka Manama, asta igsadun dan tun ta Pabungan ka Olibo.

^y 14:17-21 Ahaán tō Salmo 41:9.

Igkagi si Jesus na mulun si Pedro kandin*Mar 14:27-31; Mat 26:31-35; Luc 22:31-34; Juan 13:36-38*

²⁷Na, igkagi si Jesus tun ta mga disipulu din, na mà din, “Kani ka dukilám, tumanan tō langun yu kanak, su mà katô kagi ka Manama,

“ ‘Pamatayan ku tō taradóppón, asta pasállabé tō mga karnero na igdóppónan din.’^z

²⁸Asal pángnga ka mantéya puman, muna a ákniyu tun ta Galilea.”

²⁹Igkagi si Pedro ki Jesus, na mà din, “Agad tumanan tō langun dan, asal diya gó tumanan áknikó.”

³⁰Igkagi si Jesus, na mà din, “Paminág nu ni kagin ku áknikó. Kani ka dukilám ka dì pa makaduwa tō manuk mukkarà, makatállu ka mulun kanak.”

³¹Asal maggát igkagi si Pedro, na mà din, “Agad matayanna duma áknikó, asal diya mulun áknikó.”

Magunawa tō igkagi katô langun dan.

Igdasal si Jesus tun ta Getsemane*Mar 14:32-42; Mat 26:36-46; Luc 22:39-46*

³²Na, igsadun dan tun ta lugar na ángngadanan Getsemane. Igkagi si Jesus tun ta mga disipulu din, na mà din, “Unsad kó kannun róggun dumasalla.”

³³Igpatákkás din si Pedro, si Santiago, asta si Juan. Tuu iranu si Jesus, mabággat tō pusung din, ³⁴asta igkagi sikandin, na mà din, “Tuu iranu ni pusung ku, iring na matéya. Kannun kó dád, asal yakó ágtudug.”

³⁵Na, igpanayun si Jesus tun tóna na dì madiyù, iglangkáb sikandin tun ta tanà, asta igdasal. Igpédu-édu sikandin na atin ka mému, dì pád sikandin pókitán tun ta kahirapan na masig dán dumunggù kandin.

³⁶Igdasal sikandin, na mà din, “Ámmà, malumu nu tō langun. Yaka ágpókit kanak tun ta kahirapan na masig dán dumunggù. Asal tuman nu tō áknikó kakalyag, ánnà tō kanak kakalyag.”

³⁷Tō iglónód si Jesus tun ta mga disipulu din, igpantudug dan. Igánnó din sikandan, asta igkagi sikandin ki Pedro, na mà din, “Simon, manan ka igtudug ka? Isalábbuanna su ándà ka ikatiis ka sábbad dád oras.

³⁸Yakó ágtudug, asal dasal kó ébô dì kó matalu ka pagtintal. Tuu madigár tō kakalyag ka pusung yu, asal malómét tō lawa yu.”

³⁹Igpanó puman si Jesus tun tóna, asta igdasal sikandin. Magunawa tō igpamuyù din. ⁴⁰Iglónód puman si Jesus tun ta mga disipulu din, asta igkita din sikandan na igpantudug, su tuu dan ágkatudugan. Ándà dan kasóddóri ka ándin tō taban dan kandin.

^z 14:27 Zacarias 13:7

⁴¹ Na, iglónód si Jesus tun kandan ka ikatállu, asta igkagi sikandin, na mà din, “Isalábbuanna su igaipantudug kó puman asta igaipaginawa kó. Na, nángngà dán! Igdunggù dán tó oras na pammáttánnna na Igpananubù. Bággénna tun ta bállad katô mga manubù na masalà-salà. ⁴² Tindág kód su panó kid! Igdunggù dán tó manubù na pammát kanak.”

Igámmát si Jesus

Mar 14:43-52; Mat 26:47-56; Luc 22:47-53; Juan 18:3-12

⁴³ Róggun igkagi si Jesus, igdunggù si Judas na sábbad katô sapulù duwa (12) disipulu. Marapung tó mga manubù na igtákkás kandin, asta igaipid dan ka mga kampilan asta mga paglagpás. Igsugù dan katô mallayat ka mga pangulu ka templo, mga taratinurù ka sugù, asta mga ágtugállán ka Judio. ⁴⁴ Taganà igaipasóddór i Judas tó kakilalaan tun kandan, su igkagi sikandin, na mà din, “Tô manubù na adákkan ku, tó gó tó ágpamasakán yu. Ámmát yu asta bantayi yu tó kapid yu kandin.”

⁴⁵ Purisu sékót igaipadani si Judas ki Jesus, asta igkagi sikandin, na mà din, “Sir!”

Asta igadák sikandin ki Jesus. ⁴⁶ Purisu igámmát katô duma mga manubù si Jesus. ⁴⁷ Asal duwán sábbad kadumaan i Jesus na igtagnus katô kampilan din, igtigbas din tó állang katô tuu mallayat ka pangulu ka templo, asta ipangul tó talinga din. ⁴⁸ Na, igkagi si Jesus kandan, na mà din, “Manan ka mámmát kó kanak ukit ka mga kampilan asta mga paglagpás? Ánnà a tulisan. ⁴⁹ Álló-álló ágtinurù a tun ta plasa ka templo, asta diyan kó pagsik, asal ándà a ikiyu ámmátti. Asal kailangan matuman tó kagi ka Manama na igsulat tingód kanak.”^a

⁵⁰ Na, tó langun disipulu i Jesus igtanan kandin, asta igaipalaguy dan.

⁵¹ Duwán sábbad mallaki na igtalundug ki Jesus, asta igpanapis dáp sikandin ka mapputì óggét. Igámmát katô mga sundalo sikandin, ⁵² asal igtananan din tó tapis na igawidan dan, asta igaipalaguy na ándà palang umpak din.

Igpid si Jesus tun ta ágruudanan katô templo

Mar 14:53-65; Mat 26:57-68; Luc 22:54-55,63-71; Juan 18:13-14,19-24

⁵³ Na, igaipid dan si Jesus tun ta balé katô tuu mallayat ka pangulu ka templo. Taganà igaipalimudé tó mallayat ka mga pangulu ka templo, tó mga ágtugállán ka Judio, asta tó mga taratinurù ka sugù. ⁵⁴ Igtalundug si Pedro, asal igaipadiyù dáp sikandin sippang ka igdunggù dan tun ta luwà ka balé katô tuu mallayat ka pangulu ka templo. Igunsad si Pedro duma katô mga tarabanté ka templo, asta iginadang sikandin tun ta apuy dan.

⁵⁵ Na, tó mallayat ka mga pangulu ka templo asta tó langun ágtugállán ka templo igaipamasak ka mga testigos na mulaló tingód ki Jesus ébô

^a **14:49** Ahaán tó Isaías 50:6; 53:2-11

duwán gunayan katô kamaté dan kandin. Asal ándà ikita dan. ⁵⁶ Agad marapung tô mga manubù na igtestigos ka bulaló tingód kandin, asal ánnà magunawa tô igulit dan. ⁵⁷ Duwán mga manubù na igtestigos ka bulaló tingód kandin, na mà dan, ⁵⁸ “Igdinág dé tô igkagi din, na mà din, ‘Makémwuwa dumadat kani templo na igimu ka manubù, asta dalám ka tállu álló, patindággán ku tô ássa na dì imun ka manubù.’”^b

⁵⁹ Agad tô gó é igulit dan tingód kandin, asal ánnà magunawa tô igulit dan. ⁶⁰ Igtindág tô tuu mallayat ka pangulu ka templo tun ta tángngaán dan, asta iginsà sikandin ki Jesus, na mà din, “Ándin é taba nu? Bánnal tô igkagi kani mga manubù?”

⁶¹ Asal ándà gó taba si Jesus. Iginsà tô tuu mallayat ka pangulu ka templo, na mà din, “Sikuna gó tô Mesiyas na Batà ka Manama?”

⁶² Igkagi si Jesus, na mà din, “Sakán gó, asta kumita kó kanak na Igpamanubù na gunsad dadan tun ta kawanan katô Matulus Manama ébô manguluwa duma kandin. Tákkássanna katô mga sagulapun tun ta langit.”^c

⁶³ Purisu igbissé katô tuu mallayat ka pangulu ka templo tô umpak din tingód ka sókó din, asta igkagi sikandin, na mà din, “Ándà dán kailangan na ulitan ki pa ka duma manubù tingód kandin. ⁶⁴ Igdinág tad na igpagunawa sikandin katô Manama. Na, ándin é ruud yu tingód kandin?”

Igkagi tô langun dan na kailangan matayan sikandin. ⁶⁵ Na, duwán pira na igiláb kandin, igbagkássan dan tô mata din, igsuntuk dan, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Na, uliti ké ka sadan tô igsuntuk áknikó!”^d

Igsuntuk kandin tô mga tarabanté ka templo.

Igbulun i Pedro si Jesus

Mar 14:66-72; Mat 26:69-75; Luc 22:54-62; Juan 18:15-18,25-27

⁶⁶ Róggun dutun si Pedro ta luwà ka balé, duwán sábbad bayi na állang katô tuu mallayat ka pangulu ka templo na igukit dutun. ⁶⁷ Tô igkita sikandin ki Pedro na ginadang tun ta apuy, igsállág sikandin ki Pedro asta igkagi sikandin, na mà din, “Sikuna pagsik tô kadumaan i Jesus na taga Nazaret.”

⁶⁸ Asal igbulun si Pedro, na mà din, “Ándà ku kagpátti. Ándà sóddór ku tingód katô igkagi nu.”

Na, igalin si Pedro madani tun ta sállat [asta igukkarà tô manuk].

⁶⁹ Igkita tô bayi ki Pedro, asta igkagi puman sikandin tun ta duma mga manubù, na mà din, “Ni manubù ni sábbad disipulu din.”

⁷⁰ Asal igbulun puman si Pedro.

Ándà kadugé, duwán puman duma mga manubù na igkagi ki Pedro, na mà dan, “Bánnal gó sikuna tô sábbad kadumaan din, su taga Galilea ka.”

^b 14:58 Ahaán tô Juan 2:19-22   ^c 14:62 Ahaán tô Daniel 7:13   ^d 14:65 Ahaán tô Lucas 22:64

⁷¹ Asal igsapà gó si Pedro, asta igkagi sikandin, na mà din, “Agad matéya pa, ándà ku gó kilalayi tò manubù na ágkagin yu.”

⁷² Tigkô dáp igukkarà tò manuk ka ikaduwa. Purisu isampáttan i Pedro tò taganà igkagi i Jesus na makatállu sikandin mulun ki Jesus ka dì pa mukkarà tò manuk ka makaduwa. Na, tuu gó igsággó sikandin.

Igpid si Jesus tun ki Pilato

Mar 15:1-5; Mat 27:1-2,11-14; Luc 23:1-5; Juan 18:28-38

15 ¹Na, tuu pô sállám, igpatóngkóé tò langun ka mallayat ka mga pangulu ka templo, tò mga ágtugállán ka Judío, asta tò mga taratinurù ka sugù. Igbagkás dan tò bállad i Jesus, asta igoipid dan sikandin tun ki Pilato. ²Iginsà si Pilato ki Jesus, na mà din, “Sikuna tò Harì ka mga Judío?”

Igtaba si Jesus, na mà din, “Óó. Bánnal tò igkagi nu.”

³Na, marapung tò dimanda katô mallayat ka mga pangulu ka templo tingód ki Jesus. ⁴Igkagi si Pilato, na mà din, “Marapung tò dimanda dan tingód áknikó. Ándà mataba nu kandan?”

⁵Asal ándà gó taba si Jesus. Purisu isalábbuan si Pilato.

Igruudan si Jesus na matayan

Mar 15:6-15; Mat 27:15-26; Luc 23:13-25; Juan 18:39-19:16

⁶Na, kada ámmé dalám ka Kalimudan Ka Kalabé, duwán ágkémun katô gobernador na ágpaluwaán din tò sábbad manubù na igpriso, agad sadan tò salinán katô langun manubù. ⁷Na, duwán mga igpriso su igatu dan ka gobyerno asta duwán igmatayan dan. Duwán sábbad tun kandan na ánggadanan ki Barabas. ⁸Marapung tò mga manubù na igoipadani tun ki Pilato, asta igpamuyù dan na paluwaán din tò igpriso, su tò gó é ágkémun din. ⁹Purisu iginsà si Pilato, na mà din, “Kakalyag yu na paluwaán ku tò Harì ka mga Judío?”

¹⁰Tò gó é igkagi i Pilato, su isóddóran din na igpammát tò mallayat ka mga pangulu ka templo ki Jesus su gingà dan dáp kandin. ¹¹Asal tò mallayat ka mga pangulu ka templo igsutsut katô ilimud mga manubù ébô paluwaán din baling si Barabas. ¹²Iginsà puman si Pilato, na mà din, “Pamánnun ku tò manubù na ágtawarán yu na Harì ka mga Judío?”

¹³Igullaó puman sikandan, na mà dan, “Papansali nu sikandin tun ta krus!”

¹⁴Iginsà si Pilato, na mà din, “Manan? Ándin é iglumu din na madat?”

Asal igtuu baling igmabákkár tò kóllaó dan, na mà dan, “Pamatayi nu sikandin! Papansali nu sikandin tun ta krus!”

¹⁵Purisu igpaluwà i Pilato si Barabas tikud tun ta prisowan, su kakalyag din na kadayawan tò marapung manubù. Igpalagpás din si Jesus, asta ighbággé din tun ta mga sundalo ébô pansalan tun ta krus.

Igbuyas-buyas katô mga sundalo si Jesus
Mar 15:16-20; Mat 27:27-31; Juan 19:2-3

¹⁶Na, igpid katô mga sundalo si Jesus tun dalám ka balé katô gobernador, asta iglimud dan tô langun kadumaan dan na mga sundalo. ¹⁷Igumpakan dan sikandin ka mallutù umpak iring katô gumpakán ka harì. Igpákkù dan tô dugin balagán, asta tô gó é igkorona dan tun ta ulu din. ¹⁸Mà kagi ágtanggap dan ka harì, na mà dan, “Durungán ka na Hari ka mga Judío!”

¹⁹Iglagpás dan tô ulu din ka balakayu, asta igilábban dan sikandin. Iglingkóód dan tun ta saruwān din iring na karespeto dan ka harì. ²⁰Pángnga igbuyas-buyas dan kandin, iglusut dan tô mallutù umpak tikud tun kandin, asta igañómpak dan puman ki Jesus tô kandin umpak. Igpid dan sikandin ébô pansalan tun ta krus.

Igpansalan si Jesus tun ta krus

Mar 15:21-32; Mat 27:32-44; Luc 23:26-43; Juan 19:17-27

²¹Na, duwán sábbad taga Cirene na ángngadanan ki Simon na ámmà i Alejandro asta i Rufo. Mantu sikandin igdunggù tikud tun ta kinamát. Igpirit dan sikandin igpatiang katô krus na pansalan ki Jesus. ²²Igpid dan si Jesus tun ta lugar na ángngadanan Golgota. (Tô kóbadan, “Bóngó-bóngó.”) ²³Igbággé dan ki Jesus tô bino na igbaláttan ka bawì na ángngadanan mira,^e asal ándà din inámmi. ²⁴Igpansalan katô mga sundalo si Jesus tun ta krus. Igtalad-talad dan tô umpak din ukit ka ripa ébô kasóddóran dan ka ándin tô piddán katô tagsábbad-sábbad kandan.^f ²⁵Tô mga alas nuybe ka sállám, igpansalan dan sikandin tun ta krus. ²⁶Duwán igsulat tingód katô dimanda kandin, na ágkabasa, “TÔ HARÌ KA MGA JUDIO.”

²⁷Madani tun ki Jesus, duwán duwa tulisan na igpansalan tun ta duwa krus, tô sábbad dadan tun ta ibang din asta tô sábbad dadan tun ta kawanān din. ²⁸[Purisu ituman tô kagi ka Manama na igsulat sayyan, “Péringán sikandin katô mga masalà-salà.”^g]

²⁹Tô mga manubù na iglabé dutun, igkiring-kiring dan na igbuyas-buyas kandin, asta igkagi sikandan, na mà dan, “Atin ka sikuna tô makému dumadat katô balé ka Manama, asta patindággán nu puman dalám ka tállu álló, ³⁰tabangi nu tô áknikó sarili, asta pónög ka tikud dun ta krus!”

³¹Igbuyas-buyas pagsik tô mallayat ka mga pangulu ka templo asta tô mga taratinurù ka sugù. Igkagi sikandan, na mà dan, “Igtabangan din

^e 15:23 Bággen dan pád ki Jesus tô mira ébô dì sikandin makariyu ka masakit.

^f 15:24 Ahaán tô Salmo 22:18   ^g 15:28 Isaias 53:12

tô duma mga manubù ébô dì dan maté. Asal dì sikandin makatabang katô kandin sarili ébô dì maté.³² Mólà pa ka móñog tô Mesiyas na Harì ka mga rubbad i Israel tikud tun ta krus ébô kitanán ta asta mamaké ki kandin.”^h

Igbuyas-buyas pagsik tô duwa manubù na igpansalan tun ta krus duma kandin.

Inaté si Jesus

Mar 15:33-41; Mat 27:45-56; Luc 23:44-49; Juan 19:28-30

³³Na, tô malássád dán tô álló, igmangittáng tô kaluwagan kani banuwa dalám ka tállu oras.ⁱ ³⁴Tô mga alas tres dán ka mapun, igullaó si Jesus, na mà din, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” Tô kóbadan, “Manama ku, Manama ku, manan ka igaipayà a ikuna?”^j

³⁵Tô igdinág tô duma mga manubù kandin, igkagi sikandin, na mà dan, “Na, igtawar sikandin ki Elias na propeta ka Manama sayyan.”

³⁶Duwán sábbad manubù na igañal guy, igkangé ka espungha, asta igarám tun ta bino na igañal áttan ka wayig. Igtakós din tun ta balakayu asta igañadatas tun ta babbà i Jesus.^k Duwán igkagi, na mà din, “Pabayà nu sikandin, su sállággán ta ka dumunggù si Elias ébô mangé kandin.”

³⁷Igullaó si Jesus, asta inaté sikandin.

³⁸Tigkô dát itángngà tô tabir^l tun ta tángngaan katô templo. Itángngà tikud tun datas sippang tun ta asag. ³⁹Na, duwán kapitan ka mga sundalo na igtubang ki Jesus. Tô igkita sikandin katô kamatayan i Jesus, igkagi sikandin, na mà din, “Bánnal gó na Batà sikandin ka Manama!”

⁴⁰Duwán pagsik mga gabayi tun ta madiyù puri na ikakita katô ilumu. Tô mga igapil kandan si Maria na taga Magdala, si Salome, asta si Maria na innà katô mallaki na si Santiago asta si Jose. ⁴¹Sikandin tô taganà igtákkás ki Jesus dutun ta probinsya ka Galilea asta igtabang kandin. Duwán pagsik marapung duma mga gabayi na igtákkás ki Jesus sippang tun ta Jerusalem.

Tô kalábbáng ki Jesus

Mar 15:42-47; Mat 27:57-61; Luc 23:50-56; Juan 19:38-42

⁴²⁻⁴³Na, tô mapun dán, igdunggù si Jose na taga Arimatea. Sikandin tô sábbad igrespetowan membro ka ágruuudanan, asta giman sikandin katô pagpangulu ka Manama. Tô ándà pa dunggù tô álló ka kapaginawa,

^h **15:31-32** Ahaán tô Salmo 22:7-8   ⁱ **15:33** Dalám ka tállu oras, ó sippang ka alas tres ka mapun.   ^j **15:34** Ahaán tô Salmo 22:1   ^k **15:36** Ahaán tô Salmo 69:21   ^l **15:38** Tô ánggadanán “tabir” iring na kurtina na tuu makáppal tun ta tángngaan katô templo ka Jerusalem. Itángngà tô tabir su ukit ka kamatayan i Jesus, mému gó makapadani tô langun manubù tun ta Manama.

igpabákkár din tō pusung din, igsadun tun ki Pilato, asta iga pamuyù din tō lawa i Jesus ébô lábbángngán din. ⁴⁴Tô igdinág si Pilato na inaté dán si Jesus, isalábbuan sikandin. Purisu igpakangé din tō kapitan ka sundalo, asta igsinsà ka inaté dán si Jesus. ⁴⁵Tô igulit tō kapitan na inaté dán gó, ignunug si Pilato na mému kangén i Jose tō lawa. ⁴⁶Purisu ighbálli si Jose ka mapputì óggét, igkangé din tō lawa i Jesus tikud tun ta krus, asta igtángngás din katô mapputì óggét. Iglábbáng din tun ta lábbáng na iga pému tun ta pangpang. Iglilid din tō dakál batu na pagsagpáng katô lábbáng. ⁴⁷Si Maria na taga Magdala asta tō sangé din si Maria na innà i Jose tō igkita katô iglábbángngan ki Jesus.

Inanté puman si Jesus

Mar 16:1-8; Mat 28:1-8; Luc 24:1-12; Juan 20:1-10

16 ¹Na, pángnga katô álló ka kapaginawa, iga patákkássé si Maria na taga Magdala, asta tō sangé din si Maria na innà i Santiago, asta si Salome. Igbálli dan ka pamammut ébô duwán busbusán dan tun ta lawa i Jesus. ²Tô álló ka Linggo, igsállám dan igsadun tun ta lábbáng. ³Tô ándà dan pa dunggù, iga pénsaé sikandin, na mà dan, “Sadan tō lumilid katô batu na iga sagpáng katô lábbáng ébô makahu ki?”

⁴Na, tō iga sállág dan, igkita dan na taganà dán ililid tō batu na iga sagpáng. Tuu dakál tō batu. ⁵Tô igahu dan tun ta lábbáng, igkita dan tō mallaki na igunsad dadan tun ta kawanán asta igumpak ka kapa na tuu mapputì. Imáddangan tō mga gabayi. ⁶Na, igkagi sikandin, na mà din, “Yakó ágkamáddangan. Isóddoran ku na iga pamasak kó ki Jesus na taga Nazaret na iga pansalan tun ta krus. Ándà dini su inanté dán puman sikandin. Sállág yu ni iga padággaa kandin. ⁷Asal panó kó asta uliti yu tō mga disipulu din asta si Pedro na ikóna dán si Jesus igsadun tun ta probinsya ka Galilea. Kitanán yu sikandin dutun, su tō gó é igkagi din ákniyu.”

⁸Purisu igluwà dan tikud tun ta lábbáng, asta iga palaguy dan, su igkárkár dan asta isalábbuan dan. Ándà palang manubù na igulitan dan su imáddangan dan.

Igpakita si Jesus ki Maria na taga Magdala

Mar 16:9-11; Mat 28:9-10; Juan 20:11-18

⁹[Na, tō inanté puman si Jesus tō tuu sállám ka Linggo, si Maria na taganà iga paluwaan ka pittu madat espiritu tō una iga pakitaan i Jesus. ¹⁰Igsadun si Maria tun ta mga disipulu i Jesus na iranu asta iga sággó, asta igulit sikandin tingód katô igkita din. ¹¹Tô igdinág dan na inanté puman si Jesus asta igkita si Maria kandin, ándà dan bánnal.

Igpakita si Jesus tun ta duwa disipulu din

Mar 16:12-13; Luc 24:13-35

¹²Na, tō igpanó tō duwa disipulu tun ta pabunganán, iga pakita si Jesus tun kandan, asal ipalin tō bónnóng din. ¹³Iglónód dan tun ta Jerusalem, asta igulit dan katô duma mga disipulu din, asal ándà dan bánnal kandan.

Igpapanó i Jesus tō mga disipulu din

Mar 16:14-18; Mat 28:16-20; Luc 24:36-49; Juan 20:19-23; Lumu 1:6-8

¹⁴ Na, igpakita si Jesus tun ta sapulù sábbad (11) mga disipulu din róggun igkan dan. Igsawé si Jesus kandan su ándà dan bánnal asta matággas tō ulu dan, su ándà dan bánnal katô mga manubù na ikakita kandin pángnga inanté puman sikandin. ¹⁵ Na, igkagi si Jesus, na mà din, “Sadun kód tun ta kaluwagan kani banuwa, asta ulit-ulit yu tō Madigár Gulitán tingód kanak tun ta langun manubù. ¹⁶ Tō manubù na mamaké asta pabunyag, tábbusán sikandin tikud tun ta salà. Asal tō manubù na dì mamaké, supakan sikandin. ¹⁷ Ni gó tō mga kasalábbuan na lumun katô mga manubù na ágpamaké kanak. Paluwà dan katô madat mga espiritu tikud tun ta manubù ukit ka ngadan ku. Kumagi dan ka ássa-ássa mga kinagiyán. ¹⁸ Atin ka makawid dan ka áppuy, atin ka makénám dan ka pakélu, dì dan mamánnu. Atin ka dappánnan dan tō mga ágkabógókan, kólian gó sikandan.”

Ibatun si Jesus tun ta langit

Mar 16:19-20; Luc 24:50-53; Lumu 1:9-11

¹⁹ Na, pángnga igkagi tō Áglangngagán na si Jesus kandan, ibatun sikandin tun ta langit, asta igunsad dadan tun ta kawanan katô Manama. ²⁰ Na, igpanó tō mga disipulu i Jesus tikud tun ta Jerusalem, asta igulit-ulit dan katô kagi ka Manama tun ta kaluwagan ka banuwa, agad ánda é igsadunan dan. Igtabangan dan katô Áglangngagán, asta iga pasóddór din na bánnal tō igtinurù dan ukit katô mga kasalábbuan na iglumu dan. Matuman ni!]